

85.31
1449

SHAVKAT UMAROV

MUSIQA CHOLG'ULARINI O'RGANISH

5.31
144

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

**TOSHKENT DAVLAT MILLIV RAQS VA XOREOGRAFIYA
OLIV MAKTEBI**

SHAVKAT UMAROV

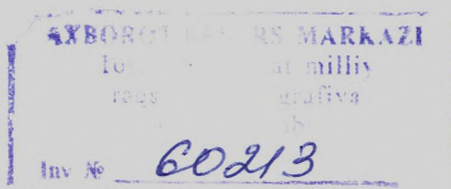
MUSIQA CHOLG'ULARINI O'RGANISH

(Qashqar rubobi)

*(5151300-Xoreografiya (turlari bo'yicha), 5150200-San'atshunoslik (turlari
bo'yicha) va 5111000-Kasbiy ta'lim (5151300 Pedagog-xoreograf) ta'lim
yo'nalishlari bo'yicha o'quv qo'llanma*

TOSHKENT 2018

«NAVRO'Z» NASHRIYOTI

KBK: 85.(3Y36)

M 47

UO'K: 70.18.02

Shavkat UMAROV "Musika cholg'ularini o'rganish" (Qashqar rubobi) - Toshkent.: "Navruz" nashriyoti, 2018. - 92 b.

Mazkur o'quv qo'llanma 5151300-Xoreografiya (turlari bo'yicha), 5150200-San'atshunoslik (turlari bo'yicha) va 5111000-Kasbiy ta'lim (5151300 Pedagog-xoreograf) ta'lim yo'nalishlari bo'yicha "Musika cholg'ularini o'rganish" fanidan tayyorlangan.

O'quv qo'llanmada musika va uning o'ziga xos xususiyatlari, uning madaniy taraqqiyotdagi o'rni, musika cholg'ulari tarixi, qashqar rubobining tuzilishi, qashqar rubobni to'g'ri ushlash va unda ijro etish yo'llari, ijro imkoniyatlari, uslubiy ko'rsatmalar hamda ijro uchun mo'ljallangan asarlarning nota matnlari keltirilgan.

Ushbu o'quv qo'llanmadan musika, madaniyat va san'at yo'nalishidagi ta'lim muassasalari talabalari ham foydalanishlari mumkin.

Mas'ul muharrir:

M.G'ofurov – Toshkent davlat milliy raqs va xoreografiya oliy maktabi
O'quv va ilmiy ishlar bo'yicha prorektori, dotsent

Taqrizchilar:

B.Azimov – O'zbekiston davlat konservatoriyasi "Xalq cholg'ularida ijrochilik" kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi

N.Alimdjanova – Toshkent davlat milliy raqs va xoreografiya oliy maktabi
"San'at nazariyasi va tarixi" kafedrasi katta o'qituvchisi

Toshkent davlat milliy raqs va xoreografiya Oliy maktabi Ilmiy kengashining 2018 yil 30 apreldagi yig'ilishida (10- sonli bayonnoma) nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-381-99-5

© Sh. Umarov

© "NAVRO'Z" nashriyoti, 2018

KIRISH

Mustaqillik sharofati bilan milliy qadriyatlarimiz tiklanib, o'zligimizni namoyon etadigan milliy musiqiy merosimizga katta e'tibor berila boshlandi. Xalqimiz tarixi, o'tmishi, qadriyatlari va madaniy merosimizga munosabat o'zgardi. Jamiyat a'zolarini tarbiyalash va azaliy qadriyatlarimizni tiklash, yoshlar ongida milliy mafkurani shakllantirish borasida milliy musiqa merosimizdan keng foydalanish muhim vazifalardan biriga aylandi. Mamlakatimizda mustaqillik yillarida jamiyatni yangilash sohasida olib borilayotgan islohotlar qatorida madaniyatni yuksaltirishga ham alohida e'tibor berilmoqda. Xalqimizning ma'naviy qadriyatlariga hurmat bilan munosabatda bo'lish, ularni asrab-avaylash va kelgusi avlodga etkazish, ilmiy-madaniy merosimizni tiklash davlat siyosati darajasiga ko'tarildi.

Har qanday professional ijodiyotning asosida albatta havaskorlik ijodiyoti yotadi. Bu haqiqat doimo o'z isbotini topib kelgan va topmoqda. San'atning qay bir sohasida bo'lmasin, yuksak mavqega erishgan shaxslarga ularning bu yo'lni tanlashiga sabab bo'lgan narsa nima ekanligi to'g'risida savol berilsa, albatta birinchi navbatda shu sohaga bo'lgan qiziqish va havas ekanligini e'tirof etadilar. Musiqa sohasida ham bu holat o'z aksini topgan. Ijodkor xoh ijrochi bo'lsin, xoh yaratuvchi bo'lsin ularning dastlabki ijodiy qadamlari havaskorlikdan boshlanganligini kuzatish mumkin.

Shuningdek, professional musiqa ijrochiligi ham musiqasi va qo'shiqlari bilan bog'liq holda rivojlanadi. Zero, xalq musiqasi doimiy ravishda muhim ijod manbai bo'lib xizmat qilib kelgan. O'zining ijodi bilan dunyoga mashhur bo'lgan kompozitorlar orasida birorta ham kompozitor yo'qki, o'z ijodida xalq musiqasiga murojaat etmagan yoki undan ilhomlanmagan bo'lsa. Qolaversa, har bir ijodkorni dunyoga tanitadigan eng mashhur asar ham biror xalqda ommalashgan musiqasi yoki qo'shig'i bilan bog'liq bo'ladi.

Musiqa madaniyati to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti I.Karimov "Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch" asarida quyidagi

fikrlarni bildirgan: “Barchamizga ayonki, kuy-qo‘shiqqa, san’atga muhabbat, musiqa madaniyati xalqimizda bolalikdan boshlab, oila sharoitida shakllanadi. Uyida dutor, doira yoki boshqa cholg‘u bo‘lmagan, musiqaning hayotbaxsh ta’sirini o‘z hayotida sezmasdan yashaydigan odamni bizning yurtimizda topish qiyin, desak mubolag‘a bo‘lmaydi.

Eng muhimi, bugungi kunda musiqa san’ati navqiron avlodimizning yuksak ma’naviyat ruhida kamol topishida boshqa san’at turlariga qaraganda ko‘proq va kuchliroq ta’sir ko‘rsatmoqda”.

“Agar insonning qulog‘i yengil-yelpi, tumtaroq ohanglarga o‘rganib qolsa, bora-bora uning badiiy didi, musiqa madaniyati pasayib ketishi, uning ma’naviy olamini soxta tushunchalar egallab olishi ham hech gap emas. Oxir-oqibatda bunday odam “Shashmaqom” singari milliy merosimizning noyob durdonalarini ham qabul qilishi qiyin bo‘ladi.”¹

“2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi”² mamlakatimiz taraqqiyoti uchun dasturulamal bo‘lmoqda. Mazkur hujjatning to‘rtinchi ustuvor yo‘nalishida madaniyat va san’at sohalarini yanada taraqqiy ettirish, beshinchi ustuvor yo‘nalishida esa jamiyatni turli madaniy tahdidlardan muhofaza qilish vazifalari belgilab qo‘yilgan.

Madaniyat va san’at, jumladan musiqa san’ati taraqqiyoti asoslari Harakatlar strategiyasining negizi sifatida qabul qilingani soha vakillari zimmasiga ko‘pgina vazifalar belgilaganini ko‘rsatadi.

Bu fikrlardan ko‘rinib turibdiki, biz bugungi kun yoshlariga jahon musiqa madaniyatini o‘rgatish bilan bir qatorda asosiy e’tiborni milliy musiqa merosimiz, an’analарimizni o‘zlashtirishga qaratmog‘imiz lozim.

¹ I. Karimov. Yuksak ma’naviyat-yengilmas kuch. T.: Ma’naviyat, 2008. B.141-143.

² O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida // O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami. - 2017 yil. 6-son. 26-bet.

1-BOB. MUSIQA VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Madaniy taraqqiyotda musiqaning o'rni

Xalqning hayoti beshikdan qabrga qadar musiqa bilan yo'g'riladi. Insoniyat yaralibdiki, o'z umrini musiqasiz tasavvur eta olmaydi. Musiqa avvalo ona allasi orqali ongimiz va shuurimizga singadi. Qo'shiqlarga jo bo'lgan ohanglar orqali inson xarakterida sodiqlik, mehr-oqibat kabi ko'plab umuminsoniy xislatlar shakllanib boradi. Shu sababli musiqa san'ati juda qadim zamonlardan xalq maishiy turmushida ko'makchi bo'lib, ma'naviy dunyosini boyitib keldi. Musiqa san'ati ko'p asrlik madaniyatimizning, umuminsoniy qadriyatlarimizning ajralmas tarkibiy qismidir. Musiqaning ayniqsa insonning axloqiy va estetik didini shakllantirish, hissiy tuyg'ularini rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarini rag'batlantirish vositasi sifatida muhimdir.

Mamlakatimizning Birinchi Prezidenti I.A.Karimov aytganidek: "Albatta har qaysi xalq yoki millatning ma'naviyatini uning tarixi, o'ziga xos urf-odat va an'analari hayotiy qadriyatlaridan ayrim holda tassavur etib bo'lmaydi. Bu borada tabiiyki, ma'naviy meros, madaniy boyliklar, ko'hna tarixiy yodgorliklar eng muhim omillaridan biri bo'lib xizmat qiladi" [1,29-30].

Musiqa madaniyati qadimiy va rangorang, ayni paytda yangi zamon an'alarini o'zida mujassam etgan holda rivoj topmoqda. Bunda avvalo xalq musiqasi, mumtoz musiqiy meros, milliy betakrorlik, shuningdek xalq badiiy ijodiyoti kabi shaklan va usluban nihoyatda serjilo jabhalar namoyon bo'ladi. E'tirof qilmoq lozimki, musiqa madaniyati va san'atida ham chin ma'noda hayotbaxsh o'zgarishlar ro'y bera boshladi. Xususan, milliy musiqa merosimizga alohida diqqat e'tibor berilar ekan, ularni muttasil taraqqiy ettirish maqsadidagi yangilanish isloh etish jarayonlari bosh o'rinni egallaydi. Xalqimizning bebaho ma'naviyat durdonasi bo'lmish san'at va adabiyot asarlari ko'p ming yillardan beri insonlarni ezgulik va nafosat olami mevalaridan bahramand etib kelmoqda. Kishilik jamiyatini taraqqiy etganlik darajasi mamlakatda adabiyot va san'atning qay darajada kamol topganligi bilan belgilanadi. Binobarin, mustaqillik ma'naviy barkamol insonni voyaga

yetkazish va tarbiyalashni asosiy masala qilib qo'yar ekan, ma'naviy-madaniy jarayonni amalga oshirish muammolarini tadqiq etish nihoyatda dolzarbdir. Qudratli kuchga ega bo'lgan musiqa o'z jozibasi bilan inson qalbini qamrab oladi. Shu boisdan musiqani xalqning, millatning qalbi deb bejizga aytilmaydi.

Musiqa ta'sirchan kuchga ega bo'lib, tarbiya vositasi, inson ruhiyatiga hayotbaxsh kuch bera oladigan jon ozig'idir. U kishilarning zavqlanishi, maroqli dam olishi, taskin topishi, fikrlashi, falsafiy mushohada qilishi uchun yordam beradi. Demak, musiqa faqat badiiy ijod, san'at turi bo'lib qolmasdan, balki ma'naviy madaniyatning muhim bir qismi sifatida ham o'rganilishi lozim. Musiqa madaniyatimizda sof ma'nodagi muallim-ustozning o'zi, ayni paytda u ham murabbiy, ham sozandalik san'atini o'zida mujassamlashtirgan vosita hisoblanadi. Shu tufayli o'rgatish jarayonining o'ziga xos siru asrorini bilmay turib, bu an'ananing xususiyatlarini to'laligicha anglab ololmaymiz.

Musiqa cholg'ulari tarixi

Milliy musiqa merosimiz, jumladan milliy cholg'u ijrochiligimiz tarixi ham eramizdan oldingi davrga borib taqaladi. Xalqimiz va millatimizning barcha rivojlanishi davrida qo'shiq bilan bir qatorda dutor, tanbur, doira, ud, g'ijjak, qonun, qashqar rubobi kabi milliy cholg'u sozlarimiz qalb qo'riga, ko'ngil davosi sifatida bebaho ma'naviy ozuqa bo'lib xizmat qilgan.

O'zbek milliy cholg'uchilik san'ati tarixini ko'zdan kechirar ekanmiz uning sahifalari naqadar qadimiy va rang-barangligining guvohi bo'lamiz. Ayni paytda u juda sermazmun ekanligini anglashimiz mumkin. Zero, diyorimizda tarbiyalanib voyaga etgan buyuk ajdodlarimiz Abu Nasr al-Farobiy, Abu Ali Ibn Sino, Al-Beruniy, Umar Hayyom, Abdurahmon Jomiy, Alisher Navoiy kabi allomalar nafaqat Markaziy Osiyo xalqlari musiqa madaniyati, balki jahon sivilizatsiyasiga ulkan hissa qo'shgan allomalardir. O'zbek musiqa madaniyati bilan bevosita shug'ullangan ko'pgina olimlar cholg'uchilik san'ati tarixiga oid turli fikrlarni bildirganlar. Nima bo'lganda ham bugun aytishimiz lozimki, Markaziy

Osiyo hududida, xususan O'zbekistonda cholg'ularning turfa xillari va sozandalik san'ati bizga eng qadimiy merosdir.

Uzoq o'tmishda dastlab urma zarbli xalq cholg'ulari paydo bo'lgan. Chunki eng qadimgi mehnat qo'shiqlari ishning ritmik tuzilishi bilan bevosita bog'liq. Keyinchalik shovqinli cholg'ular paydo bo'lgan. Ijrochilar qarsak chalib ritmni ta'kidlaganlar. Ijrochi ayollarning chapak zarblari o'ziga xos, takrorlanmas, go'zal holatni vujudga keltirar edi. Keyinroq xalq ustalari tomonidan qamish yoki bambuk poyasidan surnay, hushtak va nihoyat naylar yasaldi. Vaqt o'tishi bilan u cholg'ular yanada takomillashdi. Keyinchalik torli muzrob va torli kamonlik musiqa cholg'ulari paydo bo'ldi. Ulardan saroy ayonlarining marosimlarida, harbiy yurishlarda foydalanildi.

Quldorlik tuzumi davrida Maroqand, Niso, Tuproqqal'a, Termiz va boshqa shaharlar mavjud edi. Ushbu shaharlar hududida olib borilgan qazilma ishlari chog'ida turli cholg'ularning tasvirlari aks etgan badiiy hunarmandchilik buyumlari topildi. Quldorchilik jamiyati O'rta Osiyo xalqlari madaniyati rivojida muhim bosqich bo'ldi. Xalq musiqasi yanada yuksalish bilan birgalikda cholg'ular ham takomillashdi.

Xalq cholg'ulari O'rta Osiyo aholisining turmushi va mehnat faoliyatiga singib, inson faoliyatining ajralmas tarkibiy qismiga aylandi. Cholg'ular jo'rligida qo'shiq, o'yin va kuylar xalqning katta – katta marosimlari va oilaviy bayramlarida ijro etilgani bizga ma'lum, bayramlar ko'proq yil fasllari bilan bog'liq bo'lgan. Bayramlarda, madaniy marosimlarda karnay, surnay, doira, nog'ora, va urma zarbli kabi turli musiqa cholg'ulari keng qo'llanilgan. Xalq raqslari aslida qosh o'ynash, yelka o'yini kabilarni o'z ichiga olgan. Ular qarsak jo'rligida ham ijro etilgan.

O'rta asr musiqa ijrochiligi madaniyatining o'ziga xos xususiyatidan biri shunda ediki, cholg'uchilar nafaqat bir necha turdagi musiqa asboblari chala olgan, balki o'zlari ham musiqa bastalaganlar. Cholg'uchilar o'z davrining etuk musiqachilari va shoirlari ham bo'lishgan, o'rta asr sharoitida musiqiy ixtisoslashuv maxsus musiqiy ustaxonalari paydo bo'lishga olib keldi. Bu erda ustoz-shogird an'nalari qaror topib rivojlandi. Ayni paytda musiqa san'atining asosiy ko'rinishlari

shakllanishi, cholg'u asboblarning yangi namunalari kashf etilishi uzoq – uzoqlarga borib taqaladi.

Buyuk Sharq mutafakkirlarining merosi xalq cholg'ularini o'rganish sohasida tarixiy qimmatga ega. Abu Nasr Muhammad Farobiyning mashhur asari "Musiqqa xaqida katta kitob" ("Kitob al – musiqa al – kabr") ulkan ahamiyatga ega. O'rta asr olimi bu kitobda ikki xil musiqa ijrochiligi: ohangni inson ovozi (qo'shiq san'ati) va cholg'ular vositalarida qayta tiklashga ajratadi. Farobiy mohir ijrochi sifatida musiqa cholg'ularining jamiyat hayotidagi rolini o'rganishga ahamiyat berdi va "Jangu – jadallarda, raqslarda, to'y tomoshalarda, ko'ngilochar bazmlarda ham qo'shiq kuylashda chalinadigan o'ziga xos cholg'ular bor", deb yozgan edi.

Farobiy shuningdek, nayni ham ta'riflaydi. U turli xil damli musiqa cholg'ularini ovoz hosil qilish usuliga ko'ra naysimonlar guruhiga kiritadi, ya'ni nayda havoning damli harakati orqali tovush hosil bo'ladi. Ulardan biri oddiy nay yoki bir yo'nalishda joylashgan ko'p teshikli naylar, hozirgi kunda ham SHarq xalqlari orasida mavjud.

Inson ovozi azaldan eng mukammal cholg'u hisoblangan. Torli mizrobli yoki torli-kamonli musiqa cholg'ulari ijrochilari hamisha o'zlari yaratgan kuylar ohangini inson ovozigacha yaqinlashtirishga, bunda o'zgacha bir musiqiylikka erishishga, ohangni ta'sirliroq, samaraliroq, ravonroq chiqarishga intilishgan.

O'sha davrda Sharqning taniqli mutafakkiri, ud cholg'usi bo'yicha mohir sozanda va bastakor Safiaddin Urmavi musiqa ilmi tizimini rivojlantirishga o'zining ulkan hissasini qo'shdi. Urmavi ud cholg'usi bo'yicha olib borgan o'z tajribalariga tayanib, nazariy qoidalarini ishlab chiqdi.

Darvish Ali o'tmishdoshlari singari torli, mizrobli cholg'ular orasida tebranish ohangiga ko'ra eng yaxshisi sanalgan udni cholg'ular "shohi" deb atadi. Udning juft sozlangan o'n ikki tori bo'lgan. U Farobiy davridagi dastlabki uddan birmuncha farq qilgan. Darvish Alining ma'lumotlariga qaraganda, oltinchi tor (muftalif) cholg'usining pastki diapazoni (bas registri) kengaytirilgan.

Risolada yozilishicha, chang cholg'ular homiysi hisoblanadi. Ta'riflangan changning yyetti maqom ijrosi uchun, yigirma oltinchi ijrosi uchun,

yigirma olti tori va yetti pardasi bo'lgan. Nay qadimiy cholg'ularning biri sifatida tilga olinadi. Bulardan tashqari, risolada qonun, rubob, qobiz, g'ijjak, musikor, enbonnay (damli, charmli), Xitoyda tarqalgan ruxavaz (olti tordan iborat noxunli) kabi cholg'ular ham tilga olingan.

G'ijjak cholg'uchi Shoh kuli – G'ijjakiy shu musiqa asbobida ajoyib ijrochilik mahoratini ko'rsatgan va cholg'u kuylarini yaratgan usta san'atkor bo'lgan, uning yaratgan kuylari xalq orasida keng tarqalgan.

Najmiddin Kavkabi va Darvish Ali risolalarida o'n ikki maqom (Raxoviy, Husayniy, Zangula, Buzruk) asosida musiqa asarlari yaratgan bastakorlar nomi tilga olinadi.

Ijrochilikda yetuk bo'lgan Mavlono Shaxsiy Tebes - Gileksiy ibn Abdurahmoniy - Rumi (rud), Ustod Zaytuniy – G'ijjakiy, Xo'ja Maxmudbek Isohkiy Shexiniy (dutor) Sayid Ahmad – bin Mehtariy Muzakkiy, Ustod Qurbon Sa'diy, Ustod Poyonda (surnay va nog'ora), Ustod – Amir – Kuli Tanburiy (tanbur), Shayx Ahmadiy Qobiziy (qobiz) musiqa nazariyasining katta bilimdoni, o'z davri musiqa san'ati vakillarining ilg'ori Amir Mastiy Hirotiy (qobiz), Yusuf Mavludniy dutori Hirotiy (dutor), Ustod Gulokiy Nayi Ustod Abdusattor – Qonuniy, Hofiz Boboy Qonuniy, Hofiz Turdiy Qonuniy va boshqa xalq cholg'u ijrochilari muhim o'rin tutganlar.

Darvish Ali o'sha zamonning buyuk xalq cholg'uchilari ijro etgan ko'p qismli, turkum musiqiy asarlar – maqomlarning katta ahamiyati haqida so'z yuritgan. O'rta asr Sharq olimlarining asarlarida musiqiy cholg'ular, ular yaratgan ma'naviy va madaniy muhit haqida tarixiy ma'lumotlar yetarli bayon qilingan, ammo ularda u yoki bu xalq cholg'ularining imkoniyatlari haqida ma'lumot juda oz. Risolalarda ta'kidlanishicha, ijrochilar aynan o'ziga xos ijrochilik amaliyoti asosida musiqa nazariyasini ishlab chiqishgan va cholg'ularning mavjud shakllarini ta'riflashgan.

1-bob yuzasidan mustaqil ta'lim bo'yicha savollar va topshiriqlar

1.Musiqa ijrochiligi san'atining ma'naviy hayotimizdagi o'rni haqida bayon eting?

2.Milliy cholg'u ijrochiligi haqida gapirib bering?

3. Milliy cholg'u ijrochiligi o'zlashtirishda qanday talablar mavjud?

4.Musiqa cholg'usi fani mashg'ulotlari qanday shaklda tashkil etiladi?

5.Repertuar tanlashda nimalarga e'tibor beriladi?

6.Cholg'u ijrochiligini o'zlashtirishda qaysi tamoyilga amal qilinadi?

7.Sozanda qanday bilim va kasbiy ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim?

2-BOB. QASHQAR RUBOBI TARIXI

O'zbek musiqa san'ati juda boy va rang-barangdir. U qadimdan avloddan-avlodga og'zaki tarzda ustoz va shogird an'analari orqali o'tib, o'zbek xalqining boy musiqa madaniyatida salmoqli o'rin tutadi. Tasviriy sanat yodgorliklari cholg'u sozlarning qadim zamondanoq vujudga kelib xalq orasida keng tarqalganidan darak beradi. O'rta asr va undan keyingi davrda yaratilgan musiqa cholg'u sozlarning va ularda ijro etiladigan musiqiy asarlari haqida anchagina ma'lumot bor. Bu cholg'uning kelib chiqish tarixi to'g'risida turli manbalarda turlicha ma'lumotlar keltirilgan. Jumladan, Al-Farobiy (X asr) o'z davrining musiqa asboblari tavsiflar ekan, rubobda bir-biridan farq qiladigan ijroga erishish mumkinligini uning afzalliklaridan biri deb hisoblaydi. Darvesh Ali (XVIII asr) "Musiqa haqida risola" asarida musiqa asboblari tuzilishini bayon qilar ekan, "Rubob torli musiqa asbobi. O'rta Osiyoda Alouddin Muhammad Xorazmshoh (1200-1220 yillar) davrida tarqaldi. Shu davrda Xorazmshoh saroyida tengi yo'q rubob chaluvchi usta Mahmud yashar edi. Rubobda beshta tor bo'lib, ulardan to'rttasi ipakdan va bittasi kumushdan edi",- deb yozadi.

Mamlakatimiz joylashgan hudud Buyuk Ipak Yo'lining chorrahasiga to'g'ri kelganligi bu erda turli madaniyatlar va san'atlar qorishuvini ta'minlagan. Ushbu hududda musiqa madaniyatimizning ajralmas qismi bo'lgan cholg'u ijrochiligining ham rivojlanganligini, jahon musiqa madaniyatida juda keng qo'llanilayotgan zamonaviy cholg'ularning juda ko'p qismi biz yashab turgan hududdan tarqalib, keyinchalik boshqa xalqlar tomonidan yanada takomillashtirilib, ularning asosiy musiqa cholg'ulariga aylanganligini isbotlovchi dalillar bor.

Har bir xalqning o'ziga xos ommabop va sevimli musiqa cholg'ulari bo'ladi va bu cholg'ular mazkur xalqning mentalitetiga xos ohanglarni ifodalay olganligi uchun boshqa cholg'ularga qaraganda ko'proq o'rganiladi. "Qashqar rubobining asli kelib chiqishi Sharqiy Turkiston (hozirgi Xitoyning Uyg'ur avtonom okrugi) ning Qashqar degan joyi nomi bilan bog'liq bo'lsa-da, o'zbek milliy cholg'ulari ichida eng keng tarqalgan va ommalashgan cholg'u hisoblanadi. Hozirda

u bizning sevimli cholg'ularimizdan biri, uning takomillashtirilishi va ijro uslublarning boyitilishi natijasida xalqimizning e'tiboriga sazovor bo'ldi, musiqa madaniyatimizda o'zbek xalqining eng ommabop cholg'ularidan biriga aylandi.

Musiqani endigina o'zlashtirayotganlarning ko'pchiligi shu cholg'udan foydalanishi ma'lum. Qashqar rubobi juda jarangdor va yoqimli sadoga ega bo'lib, nisbatan tez o'zlashtirilishi mumkin bo'lgan cholg'ular qatoriga kiradi"³.

Musiqa cholg'ularining ommalashuvida alohida sozandalarning ham xizmatlari bo'ladi. Qashqar rubobining ommalashuvida Muhammadjon va Shavkat Mirzayevlar, Feoktist Vasilev, Ergash Shukrullayev, Ari Boboxonov, Sulaymon Taxalov, Orif Atoyev, Qobil Usmonov, Tohir Rajabiy kabi bir qator cholg'uchilarning o'ziga xos o'rni bor.

Qashqar rubobi o'zining uzoq tarixi davomida shaklan o'zgarishlarga uchraganligi tabiiydir. Bu o'zgarishlar esa rubobni o'rgatish jarayoniga ham ma'lum darajada ta'sir qilgan. Bu holatlar umuman an'analarni, shuningdek o'rgatishdan keyingi davrlarda paydo bo'layotgan uslub, qoidalar va shakllarni tadqiq qilish vazifasini oldinga suradi.

Qashqar rubobida chalishni o'rganishni astoydil niyat qilgan shogirdga cholg'u sirlarini o'zlashtirishda negiz hisoblanmish mukammal qoidalar majmuasi mavjud. Avvalo, qashqar rubobi sozida chalishga ishtiyoq-havas uyg'ongan, cholg'uning tovush qirralarini o'zicha ilg'aydigan, ya'ni boshqacha qilib aytganda «nishona» ko'rsatgan qobiliyatli bolani yoki o'spirinni ilgarilari otasi yoki yaqin qarindoshi ustoz oldiga etaklab olib borgan. Ustozga ularning kelish maqsadi ayon bo'lgach, bo'lg'usi shogirdning jismoniy kamolotini hisobga oladi, qaysi kuylar va san'at asarlari bilan tanish ekanligini surishtiradi. Ustoz o'zaro suhbatdan so'ng bolaning qobiliyatini sinash maqsadida uning rubob pardalarini bosish orqali dastlabki tovushlarni hosil qilishini kuzatadi. Shundan keyin ustoz bolaning shogirdlikka loyiq ekanligini bildiradi. Ustozning ma'naviy olamiga oshno bo'lib, ma'naviy-ma'rifiy va san'at sohasiga doir barcha nozik didi va fazilatlarini tadrjiiy ravishda o'ziga singdira boradi. Shu yo'sinda shogird o'zining musiqiy-nafosat

³ A. Lutfullayev. Xalq cholg'ularida o'qitish uslubiyoti. T.: 2005.

olamini shakllantiradi. Ustozlar shogirdlari bilan dastlabki uchrashuvlarda rubob cholg'u sozidagi ijrochilik imkoniyatlari, cholg'ular orasidagi o'rni, ahamiyati, o'zining ustozlari haqida ma'lumotlar bergan. So'ngra mashg'ulotlar vaqti va tartibini belgilaganlar.

Qashqar rubobi hozirgi kunda boshlang'ich, o'rta maxsus va oliy musiqiy ta'limda o'rganilmoqda. Unda ijro etiladigan asarlarning ham ko'lam tobora ortib, maxsus yozilgan asarlar ham cholg'uchilarning repertuaridan joy olmoqda. SHu bilan bir qatorda, qashqar rubobida ijro etuvchilar sonining yanada ortib borishi, yangidan-yangi qo'llanmalar va to'plamlar chop etilishini taqozo etmoqda.

QASHQAR RUBOBINING TUZILISHI

QASHQAR RUBOBI - rubob juda qadimiy cholg'u hisoblanadi. O'sha davr ruboblari hozirgi biz qo'llayotgan qashqar rubobi ko'rinishidan keskin farq qilgan, lekin negizi bir-biri bilan bog'liqdir. Qashqar rubobi torli cholg'u musiqa asbobi, mediator bilan chertib chalinadi. O'rta asrdan boshlab SHarq (Eron, Afg'oniston, O'rta Osiyo) xalqlarida keng tarqalgan. Qashqar rubobining uzunligi 80-100 sm, cho'michsimon kosasi tut va boshqa qattiq daraxt g'o'lachalaridan o'yib yasaladi va ustiga teri qoplanadi. Dastasi uzun, uchi orqasiga qayrilgan bo'lib, kosadan boshlanadigan joyida qo'chqor shoxiga o'xshash 2 ta gajagi mavjud. Dastasidagi pardalari (19 tadan 24 tagacha, oldin ichakdan, hozir metallardan qilinadi.) xromatik tovush qatorni tashkil qiladi. Qashqar rubobining torlari, odatda, kvarta-kvinta oralig'ida sozlanadi. Diapozoni 3 oktavaga yaqin. Tovushi jarangdor.

1. Quloqlar.

2. Qashqar

rubobining bosh qismi.

3. Shayton xarrak.

4. Pardalar.

5. Dasta.

6. Teri.

7. Birinchi tor.

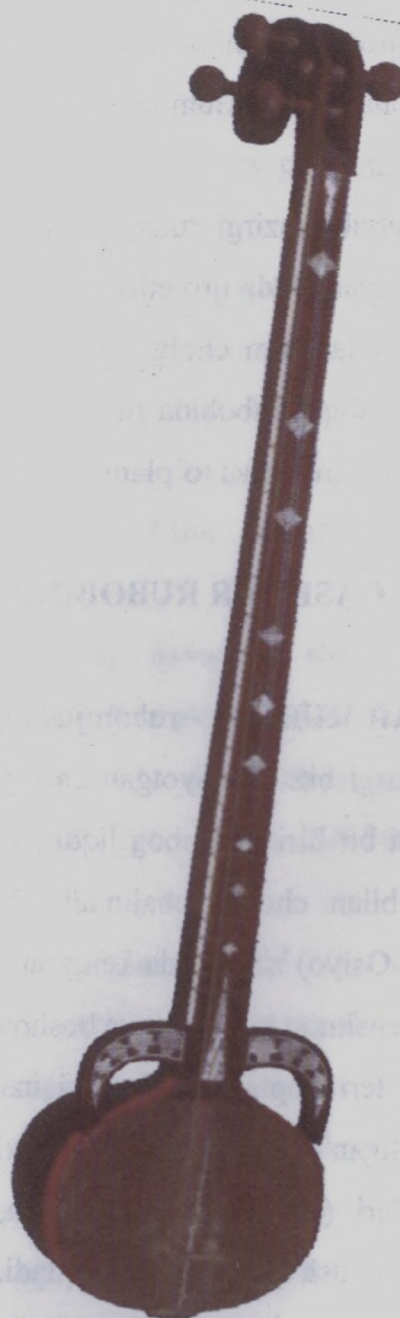
8. Ikkinchi tor.

9. Uchinchi tor.

10. Xarrak.

11. Ilmoqlar.

12. Kosa.

Mediator (Mizrob)

Qashqar rubobi torlarini chertib ovoz chiqarish uchun ibonit kabi materiallardan mediator (mizrob) ishlatiladi. Mediator o'ng qo'lning bosh va ko'rsatkich barmog'i bilan qattiq siqmasdan ushlanadi, barmoqlar kaftga tegmasligi kerak.

Qashqar rubobini chalishni o'rganishga kirishgan kishiga rubobni plastmassadan yasalgan mediator bilan chalish tavsiya etiladi, chunki bunday mediator bilan chalganda xam tovush silliq va mayin eshitiladi. Keyinchalik ibonitdan yasalgan mediator bilan ijro etiladi, bu mediator bilan tovushni kuchli yoki kuchsiz chiqarish mumkin. Ibonitdan yasalgan mediatorning bo'yi 1,5 – 2 sm eni 4

- 5 mm , qalinligi esa 0,8 – 1 mm bo'ladi. Mediatorning bir uchi qirrali va silliq bo'lishi kerak. Tovushlarning tekis va yoqimli chiqishi uchun mediatorni charxlash, silliqlash kerak.

Qashqar rubobi torlarini mediator bilan chertganda o'ng qo'lning faqat panja qismi harakat qilishi lozim. Mediatorni

yuqoridan pastga yoki pastdan yuqoriga chertganda tovush

bir xil tekis va silliq chiqishina erishish lozim. Qashqar

rubobini chalishni o'rganishdagi dastlabki

mashg'ulotlardan oq faqat kerakli torlarnigina chertib, tiniq

va aniq tovush chiqarishga harakat qilish lozim. Mediatorni

ushlab turgan o'ng qo'l rubob xarragidan 4-6 sm uzoqlikda

bo'lishi lozim, chunki mediatorni xarrakka yaqin tutib chertilsa, rubobning tovushi bo'g'iq, yoqimsiz chiqadi.

Qashqar rubobni to'g'ri ushlash va ijro etish yo'llari .

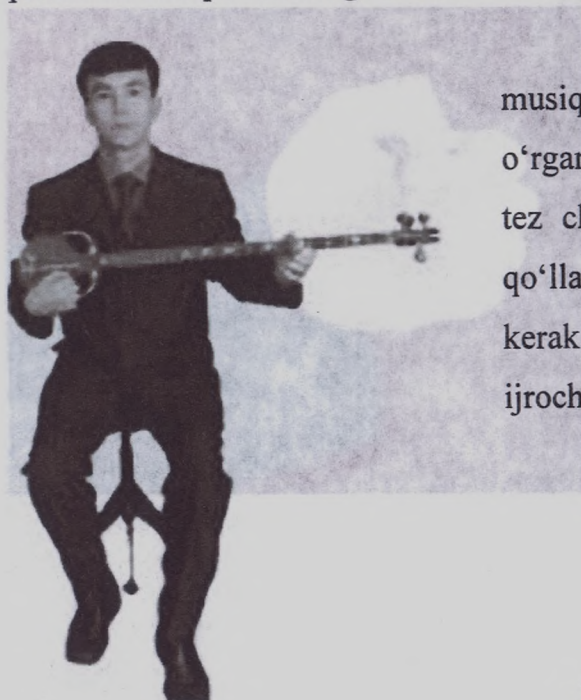
Qashqar rubobini chalishga kirishishdan oldin uni to'g'ri ushlashni o'rganish kerak. Buning uchun quyidagi ko'rsatmalarga amal qilish lozim:

Rubob kosasini ko'krakdan sal pastroqda, o'ng qo'lining bilagi orasida qattiq siqmasdan ushlash kerak.

Rubob dastasini chap qo'lining bosh va birinchi barmog'i orasida erkin tutish lozim.

Rubob dastasi ushlangan paytda

qo'lining bosh barmog'i ikkinchi barmoqning ro'parasida turishi shart. Aks xolda uchinchi va to'rtinchi barmoqlarning pardalari bosishi qiyinlashadi. Rubobda kuy ijro qilinganda barmoqlar pardadan uzoqlashmasligi zarur.

Barmoqlar baland ko'tarilsa, tez templi musiqa asarlarini ijro qilish qiyin bo'ladi. Rubob o'rganishdagi dastlabki mashg'ulotlarda qo'llar tez charchab qolishi mumkin. Bunday holda qo'llarni pastga tushirib, ularga biroz dam berish kerak agar bu qoidaga rioya qilinsa, keyinchalik ijrochining qo'llari charchamaydigan bo'ladi.

Rubobda yakka ijro etganda tik turish va gavgani to'g'ri tutish lozim. Rubobning quloqlar o'rnatilgan qismi ijrochining elkasi bilan barobar turishi kerak. O'zbek xalq cholg'u asboblari orkestrida, ansamblida o'tirib ijro etiladi. Bu vaqtda ijrochi stulga suyanmasdan o'tirishi va uning chap oyog'i bir oz oldinda turishi shart.

Qashqar rubobini sozlash

Qashqar rubobi ijrochiligida soz juda katta ahamiyatga ega bo'lib, ijro etilayotgan asarning sifatli eshitalishi, ijrochining mahorati, eshitish qobiliyati, musiqaning ritmini his qilishi talab etiladi.

Rubobning birinchi juft tori LYA tovushiga moslab sozlanadi.

Rubobning ikkinchi juft torini MI tovushiga sozlash uchun bu torlar birinchi juft torlarning yettinchi pardasiga oktava holda moslanishi kerak bo'ladi.

Rubobning uchinchi tori ikki xil sozlanadi:

1. Kvarta (4) ga sozlamochi bo'lsangiz, SI notasiga sozlash kerak. Bunda ikkinchi torni birinchi torga qanday moslangan bo'lsa, uchinchi torni ham ikkinchi torga shunday moslab sozlanadi.

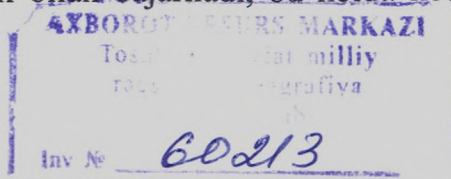
2. Uchinchi torni kvinta (5) ga sozlamochi bo'lsangiz, u holda uni LYA notasiga sozlash kerak, ya'ni birinchi juft torning jarangiga bir oktava past qilib sozlash kerak bo'ladi.

Qashqar rubobi ijrochiligiga xos zarblar

Qashqar rubobi ijrochiligida mediator bilan pastga va yuqoriga uriladigan zarblar yordamida tovush hosil qilinadi.

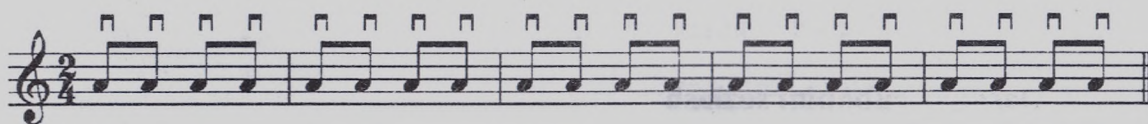
Bu zarblarni turli xil usullaridan foydalanish mumkin, ular quyidagi nomlar bilan ataladi:

Yakka zarb - tovush hosil qilishning eng oddiy usuli bo'lib, rubob torlarini pastga yoki yuqoriga zarb berish bilan amalga oshiriladi. Yakka zarb qo'lni yuqoridan pasga harakatlantirib zarb berish usuli bilan bajariladi, bu holda nota

ustiga (p) belgisi qo'yiladi. Xuddi shunday pastdan yuqoriga qarata zarb berib tovush hosil qilinishi (v) belgisi bilan belgilanadi. Bu usullardan asosan o'rgatishning dastlabki bosqichida foydalaniladi.

Misol :1.

Qo'sh zarb - pastki va yuqori zarblarni birin-ketin, bir tekisda urib chalinishiga aytiladi.

Misol:2.

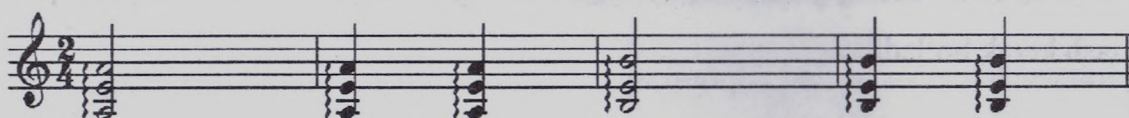

Bilak zarb - O'ng qo'l panjasining barcha torlar bo'ylab yuqoridan pastga yo'naltirilgan sirg'anma harakati bilan mazkur ijro usuli amalga oshiriladi. Bilak zarb usulini ijro etishda meditor bilan barcha torlarda bir tekisda ijro etiladi.

Bu belgi nota oldida to'liqinsimon tik chiziq bilan belgilanadi.

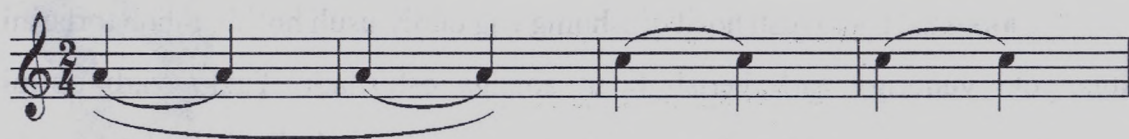
Rubob cholg'usini uch xil sozlanishini hisobga olib, mazkur sozlarda bilak zarb usulini qo'llanishini nota misollari yordamida keltiramiz.

Misol:3.

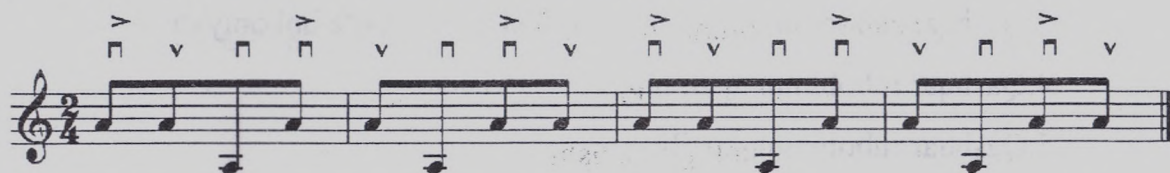

Tremolo (rez) – rubob torlarida mediatorni pastga hamda yuqoriga juda tez va ketma-ket almashuvidan iborat bo'lib, tovushlarni bir-biriga bog'lab (uzluksiz) ijro etish usulidir. Tremolo rubob ijrosining asosiy usullaridan hisoblanib, u ohangdor va mungli xarakterdagi asarlarda foydalaniladi.

Misol:4.

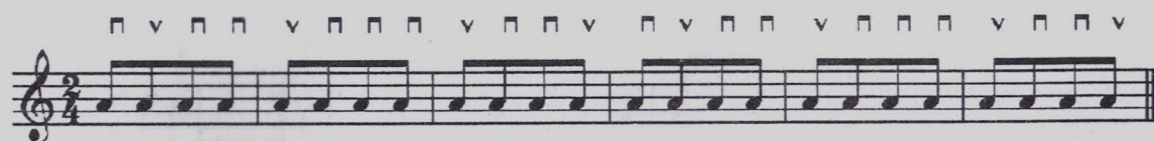

Teskari zarb - o'ziga xos «sinkopa»li ritm xarakteriga ega. U mediator bilan bir tomon (past)ga zarb berishning ikkinchi choragiga qat'iy rioya qilish va bir yo'nalishdagi zarblarning oxirgi choragining sakkizdan uchini birlashtirilishi natijasida hosil bo'ladi. Ya'ni 1,3,4,6,7,- zarblar pastga, 2,5,8- zarblar yuqoriga qaratib beriladi. Bu o'rinda qo'sh zarbning joyi (noxun bilan pastga va yuqoriga bo'lgan bir tekis xarakat) o'zgaradi va 1,4,7- tovushlar urg'u bilan ijro etiladi. Urg'u zarblar ustidagi «>» belgisi bilan belgilanadi. Misol:5.

Ufori zarb - o'zbek xalq yalla va raqs kuylari uchun xarakterlidir. Mumtoz musiqa amaliyotida uforilar ikki xil, ya'ni 6/8 va 3/4 o'lchovlarida notaga yoziladi. Kuylarni notaga yozishida 6/8 o'lchovidagi uforilar ko'proq bo'lib, ular sho'xchan va raqsga chorlovchi xarakterga ega. Ufori zarbining 6/8 o'lchoviga molik namunalar ikki xil ijro etiladi. Bu usullarni bir-biridan farqlab olishimizda nota ustiga yozilgan belgilar yordam beradi. Bu belgi quyidagicha (v) belgilanadi.

Misol:6.

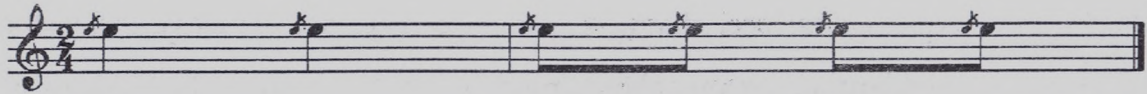
Trel - asosiy tovushning keyingi tovush bilan almashib turish natajasida paydo bo'lgan tovush bidratma tovush deyiladi.

Misol:7

Forshlag - kuyning asosiy tovushidan oldin keladigan, qisqa chertib o'tiladigan tovushga aytiladi.

Misol:8

3-BOB. ASARLARGA QISQACHA SHARH

Qalabandi – Xorazm xalq kuyi bo‘lib⁴, kuy do majorda yozilgan. Qashqar rubobiga moslab hamda sozandaga ijro imkoniyati qulay bo‘lishi hisobga olinib, sol major tonalligiga transpozitsiya qilindi. Qalabandi kuyining I-qismi takt o‘lchovi 2/4 bo‘lib, o‘rtacha tezlikda ijro etiladi. Asarda (applikatura) cholg‘u pardalariga barmoqlarni to‘g‘ri joylashuvi, matndagi choraktalik notalarni ko‘rsatilgan belgilarga qarab ijro etish kerak. Dinamik belgilarga e‘tibor berib ijro etish zarur.

Qalabandi

Allegretto Xalq kuyi

The musical score for 'Qalabandi' is written in 2/4 time and consists of five staves. The key signature is one sharp (F#). The tempo is marked 'Allegretto' and the style is 'Xalq kuyi'. The score includes various dynamics: *mf* (mezzo-forte), *f* (forte), and *mp* (mezzo-piano). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. The score begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The first staff starts with a *mf* dynamic and ends with a *f* dynamic. The second staff starts with a *mf* dynamic. The third staff starts with a *f* dynamic. The fourth staff starts with a *f* dynamic. The fifth staff starts with a *mp* dynamic and ends with a double bar line.

⁴ O‘zbek xalq musiqasi. VII tom. 430 -bet

Qalabandi II – Xorazm xalq kuyi⁵, kuy do majorda yozilgan bo‘lib, sol major tonalligiga transpozitsiya qilindi. Qalabandi II kuyi takt o‘lchovi 2/4 bo‘lib, o‘rtacha tezlikda ijro etiladi. Kuy qashqar rubobida jarangdor eshitiladi. Sozanda kuyni ijro etish davomida takt va sinkopalar sanalishiga e‘tiborini qaratishi kerak bo‘ladi. Dinamik belgilarga ham e‘tibor berib ijro etish zarur.

Qalabandi II

Allegretto

Xalq kuyi

⁵ O‘zbek xalq musiqasi. VII tom. 431 -bet

Qalabandi III – Xorazm xalq kuyi⁶, kuy do majorda yozilgan bo‘lib, sol major tonalligiga transpozitsiya qilindi. Qalabandi III kuyi takt o‘lchovi 2/4 bo‘lib, o‘rtacha tezlikda ijro etiladi. Asarni ijro etish davomida barmoqlarni (applikatura) cholg‘u pardalariga to‘g‘ri qo‘yib, takt sanog‘i, dinamik belgilarga sozanda kuy davomida e‘tibor berishi lozim.

Qalabadi III

Allegretto

Xalq kyui

The musical score for "Qalabadi III" is written in treble clef, 2/4 time, and D major (one sharp). It consists of seven staves of music. Fingerings are indicated by numbers 1-4 above notes. Dynamics include *f* (forte), *mf* (mezzo-forte), and *mp* (mezzo-piano). The piece ends with a first and second ending bracket.

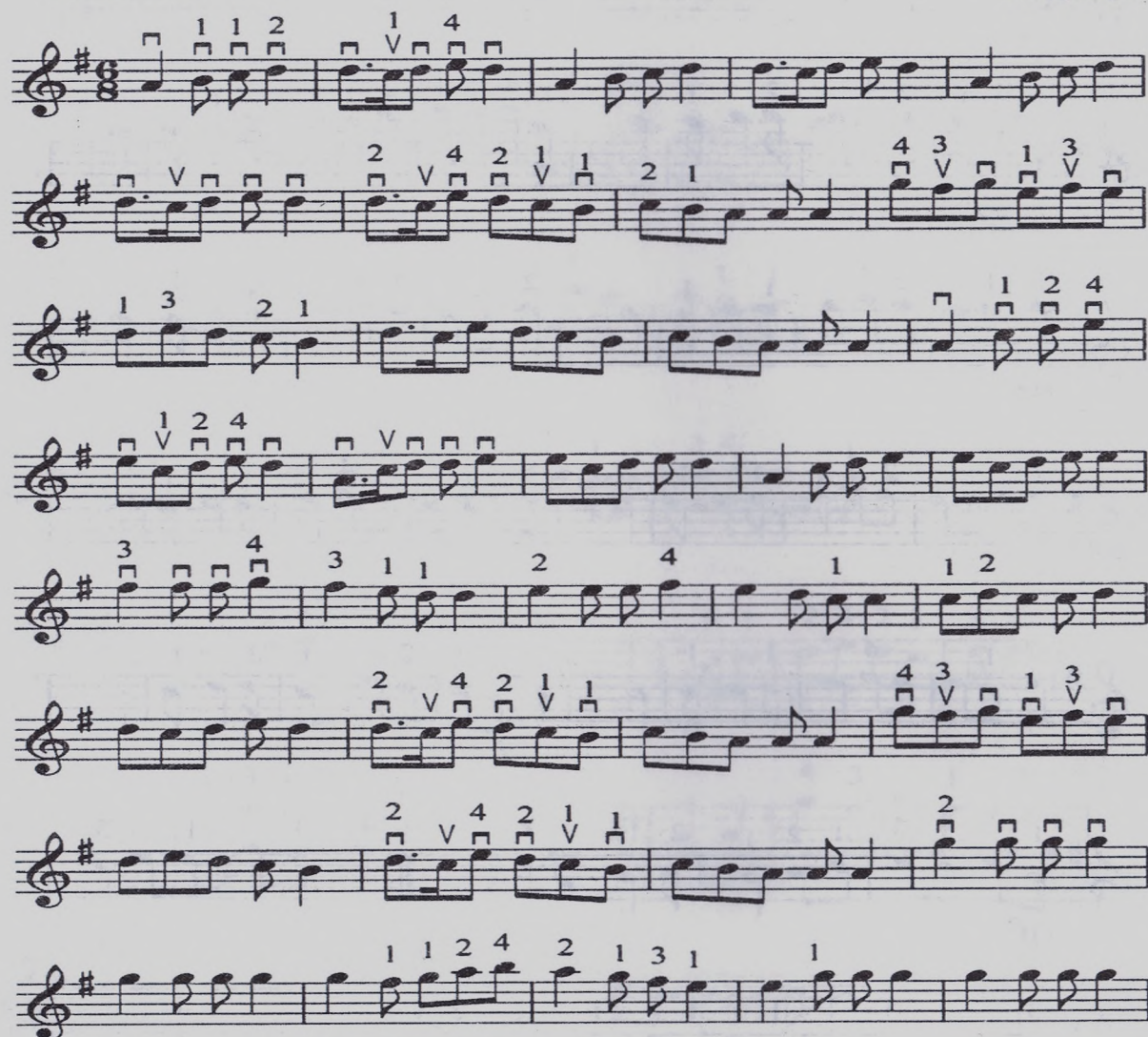
⁶ O‘zbek xalq musiqasi. VII tom. 432 -bet

Ufori-qalabandi - Xorazm xalq kuyi⁷, kuy lya minor tonalligida yozilgan bo'lib, qashqar rubobiga moslab sol major tonalligiga transpozitsiya qilindi. Ufori-qalabandi kuyi takt o'lchovi 6/8 bo'lib, tezroq ijro etiladi. Nuqtali notalarni o'zlashtirishda, bilim va ko'nikmalar hosil qilishga yordam beradi. Asar qashqar rubobiga mosligi, jarandorligini hisobga olib, ijroda yuqori mahorat talab qilinadi. Shtrixlar (zarblar)ga e'tibor berib, triol ustida ishlash lozim.

Ufori qalabandi

Allegretto

Xalq kuyi

⁷ O'zbek xalq musiqasi. VII tom. 433-bet

2

2 1 4 2 V 1 2 4 1 2 4

2 1 4 2 1 3 4 3 1

2 1 1 2 1 2 4

4 3 V 1 3

2 V 4 2 1 1 1. 2.

Ufor - Xorazm xalq kuyi⁸, Ufor kuyi lya minorda yozilgan bo'lib, asar qashqar rubobi uchun moslashtirilgan. Takt o'lchovi 6/8 bo'lib, tezroq, engil ijro qilinadi. Bunda asosan shtrixlar (zarblar) o'zgarib turadi. Bu albatta ijrochining o'ng qo'l mahorati, rezning mayinligi, o'ng qo'l harakati chap qo'l harakatiga mos kelishi maqsadga muvofiq. Asar ufori zarbni o'zlashtirishga yordam beradi.

Ufor

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for 'Ufor' is written in 6/8 time and consists of six staves. The tempo is marked 'Allegro'. The score includes various dynamics: *f* (forte), *p* (piano), and *mf* (mezzo-forte). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 4 above the notes. Some notes are marked with 'V' for staccato. The score begins with a forte (*f*) dynamic and ends with a repeat sign. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and staccato marks.

⁸ O'zbek xalq musiqasi. VII tom. 448 -bet.

Qaydadur bilmam nigorim - Xorazm xalq qo'shig'i bo'lib, asar nomi qo'shiqning she'r matnididan olingan⁹. "Qaydadur bilmam nigorim" kuyi lya minorda yozilgan, takt o'lchovi 6/8 bo'lib, o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga moslanib, dinamik belgilar, kuy ritmi, shtrixlar (zarblar)ga e'tibor berib ijro etiladi.

Qaydadur bilmam dildorim

Allegro

Xalq kuyi

The musical score is written for a single melodic line in 6/8 time. It consists of five staves. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes fingerings (1, 2, 1, 4, 2) and accents (marked with 'v' and 'n'). The second staff features a mezzo-forte (*mf*) dynamic with a piano (*p*) marking. The third staff starts with a forte (*f*) dynamic and includes a piano (*p*) marking. The fourth and fifth staves continue the melodic development with various rhythmic patterns and phrasing. The score includes repeat signs and fermatas to indicate specific performance techniques.

⁹ Lutfullayev X. Folklor yakka qo'shiq ijrochiligi. 73- bet.

Olma pishganda keling - Xorazm xalq qo'shig'i bo'lib, shu asosida notaga olingan. "Olma pishganda keling" kuyi lya majorda yozilgan, takt o'lchovi 6/8 bo'lib, jonli o'ynoqi tarzda ijro etiladi. Shtrixlar (zarblar)ga e'tibor berib, dinamik belgilar asosida ijro etish maqsadga muvofiq. Asar qashqar rubobiga juda mos, ijro etish usullari qulay.

Olma pishganga keling

Allegro

Xalq kuyi

The musical score is written for a single melodic line in 6/8 time, featuring six staves of music. The key signature is two sharps (F# and C#). The score includes various dynamic markings and fingerings:

- Staff 1:** Starts with a forte (f) dynamic, followed by a piano (p) dynamic. It includes fingerings 1 3 4 3 1 and 2 4. The staff ends with a repeat sign.
- Staff 2:** Starts with a mezzo-forte (mf) dynamic, followed by a forte (f) dynamic. It includes fingerings 1 3 4 3 1, 1 2, and 4. The staff ends with a repeat sign.
- Staff 3:** Starts with a forte (f) dynamic, followed by a mezzo-forte (mf) dynamic. It includes fingerings 1 2, 4, 1 2 4 2 1, and 2 4. The staff ends with a repeat sign.
- Staff 4:** Starts with a mezzo-forte (mf) dynamic, followed by a forte (f) dynamic. It includes fingerings 1 3 4 3 1, 2 4, and 1 3 4 3 1. The staff ends with a repeat sign.
- Staff 5:** Starts with a forte (f) dynamic, followed by a mezzo-forte (mf) dynamic. It includes fingerings 1 3 4 3 1 and 2 4. The staff ends with a repeat sign.
- Staff 6:** Starts with a mezzo-forte (mf) dynamic, followed by a forte (f) dynamic. It includes fingerings 2 4, 1, and 1 3 4 3 1. The staff ends with a repeat sign.

Surnay o'yini - Xorazm xalq kuyi¹⁰, Surnay o'yini kuyi do majorda yozilgan bo'lib, takt o'lchovi 2/4 sanalishi bilan tezroq, chaqqonroq va engil ijro etiladi, o'z nomiga munosib va jarangdor eshitiladi. Asarda (applikatura) cholg'u pardalariga barmoqlarning to'g'ri joylashuvi, ikkinchi simdan birinchi simga o'tish jarayonlarida e'tibor berib, matndagi choraktalik notalarni, ko'rsatilgan belgilar asosida, dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etiladi.

Surnay o'yini

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for "Surnay o'yini" is written in 2/4 time. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked "Allegro" and the style is "Xalq kuyi". The score consists of eight staves. The first staff starts with a dynamic marking of *mf* and a *pizzicato* (*e*) instruction. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Fingering numbers (1, 2, 3, 4) are placed above many notes to indicate finger placement. The piece concludes with a final *pizzicato* (*e*) instruction.

¹⁰ O'zbek xalq musiqasi . VII tom. 446- bet.

2

The musical score consists of seven staves of music in treble clef. The notation includes various note values, rests, and fingerings indicated by numbers 1, 2, 3, 4 above the notes. Some notes are marked with a small 'e' below them. The score ends with a double bar line.

Staff 1: Fingerings 1, 1, 2, 4, 2, 1, 4. Ends with a quarter rest.

Staff 2: Fingerings 3, 2, 1. Ends with a quarter rest.

Staff 3: Fingerings 1, 1, 2, 4, 2. Ends with a quarter rest.

Staff 4: Fingerings 1, 4, 4. Ends with a quarter rest.

Staff 5: Fingerings 1, 4, 2, 4. Ends with a quarter rest.

Staff 6: Fingerings 2, 1, 4, 2. Ends with a quarter rest.

Staff 7: No fingerings. Ends with a double bar line.

Ganji qorabog' -Xorazm xalq kuyi bo'lib¹¹ mi minorda yozilgan, takt o'lchovi 3/8, tezroq, engil ijro qilinadi. Asar qashqar rubobiga mos, ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olingan. Yuqori ijro mahorati talab qilinadi. Shtrixlar (zarblar) va dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etiladi.

Ganji qorabog'

Allegro

Xalq kuy

The musical score for 'Ganji qorabog' is written in 3/8 time and consists of five staves. The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings like *mf* (mezzo-forte). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. Some notes are marked with a 'V' symbol, likely indicating a specific performance technique. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

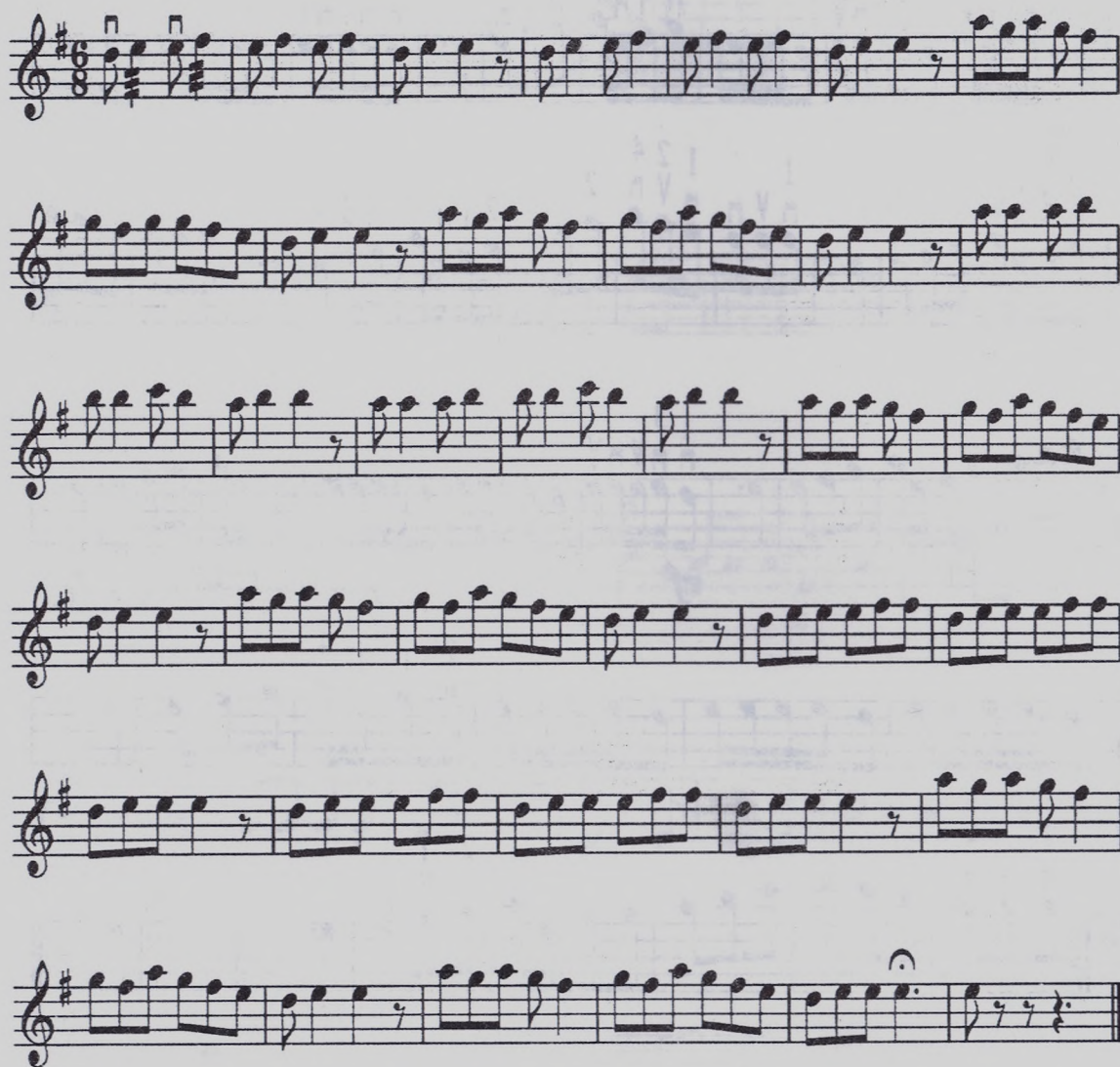
¹¹ O'zbek xalq musiqasi. VII tom. 444-bet.

Ufori ganji qorabog' - Xorazm xalq kuyi bo'lib¹² mi minorda yozilgan, takt o'lchovi 6/8, tezroq, engil ijro qilinadi. Asar qashqar rubobiga moslab, ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olingan. Yuqori ijro mahorati talab qilinadi. Sozanda kuyni ijro etish davomida takt va sinkopalar sanalishiga, dinamik belgilarga e'tibor berib ijro qilishi lozim.

Ufori ganji qorabog'

Allegro

Xalq kuyi

¹² O'zbek xalq musiqasi. VII tom. 445-bet.

Qarinavo - Xorazm xalq kuyi bo'lib¹³, kuy re minorda yozilgan. Qashqar rubobiga moslab hamda sozandaga ijro imkoniyati qulay bo'lishini hisobga olib, sol major tonalligiga transpozitsiya qilindi. Qarinavo kuyi takt o'lchovi 2/4 bo'lib, o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga moslanib, shtrixlar (zarblar), dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etiladi.

Qari navo

Moderato

Xalq kuyi

The musical score for 'Qari navo' is written in a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Moderato'. The score consists of seven staves of music. Dynamics include *f* (forte), *p* (piano), *mp* (mezzo-piano), and *fp* (fortissimo). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. Some notes are marked with a 'V' symbol, likely indicating a breath or bow mark. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

¹³ O'zbek xalq musiqasi. VII tom. 428-bet.

[illegible]

Boysun mavrigi - O'zbek xalq kuyi bo'lib¹⁴, kuy re minorda yozilgan. Boysun mavrigi kuyi takt o'lchovi 6/8, o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga juda mos va jarangdorligi hisobga olingan, dinamik belgilar, shtrixlarga e'tibor berib, ijro etiladi.

Boysun mavrigi

Allegretto

Uzbek.xalq kuyi

The musical score for 'Boysun mavrigi' is written in 6/8 time and consists of eight staves. The key signature has one flat (B-flat). The score includes various dynamic markings: *f* (forte) at the beginning of the first staff, *mf* (mezzo-forte) at the start of the second staff, *f* at the end of the third staff, *f* at the start of the seventh staff, and *p* (piano) at the start of the eighth staff. Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. Vertical strokes (shtrix) are placed above many notes to indicate articulation. The score includes repeat signs and a final double bar line.

¹⁴ Jumayev S. Sozlar sadosi. 89-bet.

2

The musical score is written on seven staves in G major (one sharp). It includes the following details:

- Staff 1:** Starts with a piano (*p*) dynamic. Fingerings: 2 1 1, 1 1 1, 1 3 1.
- Staff 2:** Fingerings: 1 1 2 4 2 1, 3 4. Dynamic marking *f* (forte) appears below the staff.
- Staff 3:** Fingerings: 1 2 1 1 2 4 2 1 1, 1 V. Dynamic marking *p* (piano) appears below the staff.
- Staff 4:** Fingerings: 1 3 1, 1 1 2 4 2 1 1.
- Staff 5:** Fingerings: 1 1 1 V 1 3, 1 2 4. Dynamic marking *p* (piano) appears below the staff.
- Staff 6:** Fingerings: 2 1 1. Dynamic marking *f* (forte) appears below the staff.
- Staff 7:** Ends with a repeat sign.

Lolachaga ishim bor - O'zbek xalq qo'shig'i bo'lib¹⁵ notaga olingan.

"Lolachaga ishim bor" kuyi re major tonalligida, takt o'lchovi 6/8 bo'lib, o'rtacha tezlikda, engil, o'ynoqi usulda ijro etiladi. Asar qashqar rubobida jarangdor eshitiladi. Kuy davomida sozanda takt sanog'i, shtrixlar, dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etishi talab qilinadi.

Lolachaga ishim bor

Allegretto

Xalq kuyi

2 1 1 2 4 1 3 3 1 1 3

f

2 1 1 2 3 1 3 1 2 1 1 3 1 3

4 3 1 4 3 1 4 3 1

mf

2 1 1 2 4 4 1 3 4

f (*p*)

4 rit.

mf

¹⁵ Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. 20- bet.

Vohay bola - O'zbek xalq kuyi¹⁶ fa major tonalligida bo'lib, takt o'lchovi 6/8, o'rtacha tezlikda ijro etiladi. Asar qashqar rubobi uchun moslashtirilgan, barmoqlarni (applikatura) to'g'ri qo'yilib, takt sanog'iga, sinkopalarni to'g'ri sanalishiga e'tibor qaratish zarur.

Vohay bola

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for 'Vohay bola' is written in 6/8 time and consists of five staves. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes fingerings 1 3 3 and 3 1. The second staff features a dynamic change from *f* to *f* (*p*) and then to *mf*, with fingerings 4, 3 4 1, and 3 1. The third staff starts with a piano (*p*) dynamic. The fourth staff continues the melodic line. The fifth staff includes a first and second ending, with dynamics *f* and *mf* indicated. The notation includes various note values, rests, and articulation marks typical of Uzbek folk music notation.

¹⁶ Umarov Sh. Folklor cholg'u ijrochiligi. 24-bet

Kelgin yor o'ynaylik - O'zbek xalq qo'shig'i bo'lib¹⁷, "Kelgin yor o'ynaylik" qo'shig'i asosida notaga olingan. Kuy lya minor tonalligida bo'lib, takt o'lchovi 2/4 o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga moslanib, ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olingan. Shtrixlarga va dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etiladi.

Kelgin yor o'ynaylik

Allegretto

Xalq kuyi

The musical score is written for a single melodic line in 2/4 time. It begins with a forte (*f*) dynamic and features several accents (*V*) and fingerings (3, 4, 1, 1, 4, 2, 1, 1, 1, 2, 4). The tempo is marked Allegretto. The score is divided into four staves. The first staff contains the initial melody with a repeat sign. The second and third staves continue the melody with a mezzo-forte (*mf*) and piano (*p*) dynamic. The fourth staff includes first and second endings, with the first ending leading back to the beginning and the second ending concluding the piece. The piece ends with a double bar line.

¹⁷ Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. 50-bet.

Jim-jim taka-taka - O'zbek xalq kuyi¹⁸ takt o'lchovi 2/4 bo'lib, o'rtacha tezlikda berilgan. Asar qashqar rubobiga mos, dinamik belgilariga e'tibor berib ijro etilishi talab qilinadi.

Jim-lim taka-taka

Allegretto

Xalq kuyi

Yacqu-yaq - O'zbek xalq qo'shig'i¹⁹, asarning nomi qo'shiqning she'r matnidan olingan bo'lib, bayram va marosimlarda ijro etiladi. "Yacqu-yaq" qo'shig'i asosida notaga olingan bo'lib, si minor tonalligida yozilgan. Kuyining takt o'lchovi 2/4 bo'lib, o'rtacha tezlikda berilgan. Asar qashqar rubobi uchun moslashtirilgan, barmoqlar (applikatura)ni to'g'ri qo'yib, takt sanog'i, dinamik belgilar, shtrixlarga e'tibor berib ijro etiladi.

Yaq-qu yaq

Allegretto

Xalq kuyi

The musical score for "Yaq-qu yaq" is written in Si minor (one sharp, F#) and 2/4 time. It is marked **Allegretto**. The score consists of five staves of music. Dynamics include *mf* (mezzo-forte), *f* (forte), and *p* (piano). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. Vibrato is indicated by 'V' above certain notes. The piece concludes with a double bar line.

¹⁹ Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. 59- bet.

Kayvoni - O'zbek xalq qo'shig'i bo'lib²⁰, sodda va o'ziga jalb etadigan qo'shiqlardan biridir. Shu asosda bu qo'shiq notaga olingan. Kuy mi minorda yozilgan. Qashqar rubobiga moslab hamda sozandaga ijro imkoniyati qulay bo'lishini hisobga olib, Iya minor tonalligiga transpozitsiya qilindi. Kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, tezroq ijro etiladi. Asarda (applikatura) cholg'u pardalariga barmoqlar to'g'ri joylashuvi, matndagi notalarda ko'rsatilgan belgilarga rioya qilib ijro etiladi.

Kayvoni

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for 'Kayvoni' is written in 6/8 time and consists of six staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 6/8 time signature. It starts with a *mf* dynamic and includes fingerings (2, 4, 2, 1, 2, 4, 2, 1) and accents. The second staff continues the melody with a *p* dynamic and fingerings (4, 2, 1, 2, 4, 2). The third staff features a *mf* dynamic, a *p* dynamic, and fingerings (3, 1, 1, 2, 4, 2). The fourth staff has a *p* dynamic and fingerings (2, 4, 2, 1). The fifth and sixth staves complete the piece with various note values and rests.

²⁰ Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. 131- bet.

Ha dursi - O'zbek xalq qo'shig'i bo'lib²¹, asarning nomi qo'shiqning she'r matnidan olingan. "Ha dursi" qo'shig'i asosida notaga olingan. Kuy lya minor tonalligida, takt o'lchovi 6/8, o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar davomida shtrixlarga e'tibor berib, sozandaga ijro imkoniyati qulay bo'lishi hisobga olingan. Takrorlangan qismlarida applikatura berilmaganligi o'rganuvchini mustaqil ishlashga undaydi.

HA DURSI

Allegro

Xalq kuyi

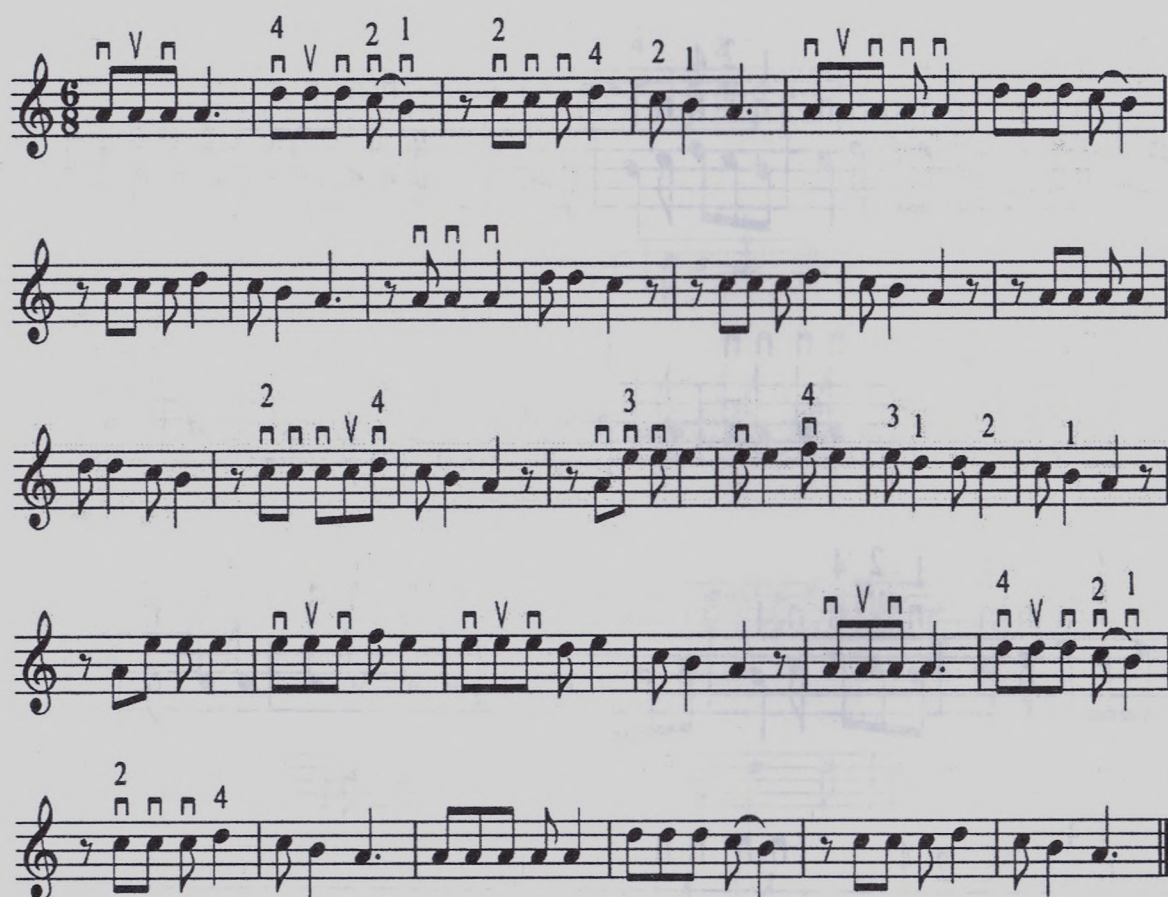
²¹ Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. 43-bet.

O zan-zan - O'zbek xalq qo'shig'i bo'lib²², "O zan-zan" qo'shig'i asosida notaga olingan. Kuy Iya minor tonalligida, takt o'lchovi 6/8, o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobi uchun moslashtirilgan bo'lib, takt sanog'iga, to'g'ri sanalishiga, dinamik belgilar, shtrixlarga e'tibor berib, ijro etiladi.

O zan-zan

Allegro

Xalq kuyi

²² Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. T.: 35-bet.

Qani-qani qaniyey - O'zbek xalq qo'shig'i bo'lib²³, "Qani-qani qaniyey" qo'shig'ining cholg'u yo'nalishidan olingan. Kuy mi minorda yozilgan. Qashqar rubobiga moslab hamda sozandaga ijro imkoniyati qulay bo'lishi hisobga olinib, Iya minor tonalligiga transpozitsiya qilindi. Kuyning takt o'lchovi 2/4 bo'lib, o'rtacha tezlikda, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga moslanib, ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olingan. Shtrixlarga va dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etiladi.

Qani,qani,qaniyey

Allegretto

Xalq kuyi

The musical score is written for a single melodic line in 2/4 time. It consists of seven staves of music. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Allegretto'. The score includes various dynamic markings: *f* (forte), *mp* (mezzo-piano), and *p* (piano). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, 4 above the notes. There are also slurs and accents. A section of the score is marked 'doira usuli' (circle style), which typically refers to a specific rhythmic pattern in Uzbek folk music. The score ends with a double bar line and repeat dots.

²³ Toshmatov O'. Folklor qo'shiqlari. 126-bet.

Bibigul - Qoraqalpoq xalq kuyi²⁴. "Bibigul" kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, tezroq ijro etiladi. Asar qashqar rubobi uchun moslashtirilgan bo'lib, barmoqlarni (applikatura)ni to'g'ri qo'yib, takt sanog'i, dinamik belgilar, shtrixlarga e'tibor berib, ijro etiladi.

Bibigul

Allegro

Qoraqalpoq xalq kuyi

The musical score for "Bibigul" is written in 6/8 time and consists of six staves. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes fingerings 1, 1, 3, 4, 1, 3, 1, 3. The second staff features a piano (*p*) dynamic and fingerings 1, 2, 1, 1, 2, 4, 1, 2, 1, 2, 4, 1, 2. The third staff returns to a forte (*f*) dynamic with fingerings 2, 1, 3, 2, 1, 4, 2, 1. The fourth staff is marked mezzo-forte (*mf*) with fingerings 2, 1, 3. The fifth and sixth staves are marked piano (*p*). The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and repeat signs.

²⁴ Umarov Sh. Folklor cholg'u ijrochiligi. 8- bet

Qiz mnoim - Qoraqalpoq xalq kuyi²⁵. "Qiz mnoim" qo'shig'i mi minorda yozilgan bo'lib, qashqar rubobiga moslab lya major tonalligiga transpozitsiya qilindi. Kuyning takt o'lchovi 3/8 bo'lib, vals usulida ijro qilinadi. Asar qashqar rubobi ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olinib, takt sanog'i to'g'ri sanalishiga e'tibor berib ijro etish talab qilinadi.

Qiz mnoim

Tempo di valse

Qora qalpoq xalq kuyi

²⁵ Qoraqalpoq xalq namalari VIII tom 83-bet.

Bozatau - Qoraqalpoq xalq kuyi²⁶. "Bozatau" kuyi lya minorda yozilgan bo'lib, asarni qashqar rubobi ijro imkoniyatlari, jarandorligi hisobga olinib yozilgan. "Bozatau" kuyi takt o'lchovi 2/4 bo'lib, tezroq, chaqqonroq va engil ijro etiladi. Sozanda kuyni ijro etish davomida takt sanog'iga va sinkopalar sanalishiga, dinamik belgilarga e'tibor berib ijro etishi lozim.

Bozatau

Allegro

Qoraqalpoq xalq kuyi

The musical score for "Bozatau" is written in 2/4 time and consists of four staves. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes fingerings 1, 2, 2, 1, 2, 2, 1. The second staff starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes fingerings 2, 4, 2, 4, 1, 4, 2, 1, 4, 2, 1. The third staff includes fingerings 2, 4, 1, 4, 2, 1, 4, 2, 1, 2, 4, 2, 2, 1. The fourth staff includes fingerings 2, 4, 2, 4. The score is marked with various dynamics and fingerings throughout.

²⁶ Qoraqalpoq xalq namalari VIII tom. 78- bet.

Bahor o'yini

Qoragalpoq xalq kuyi

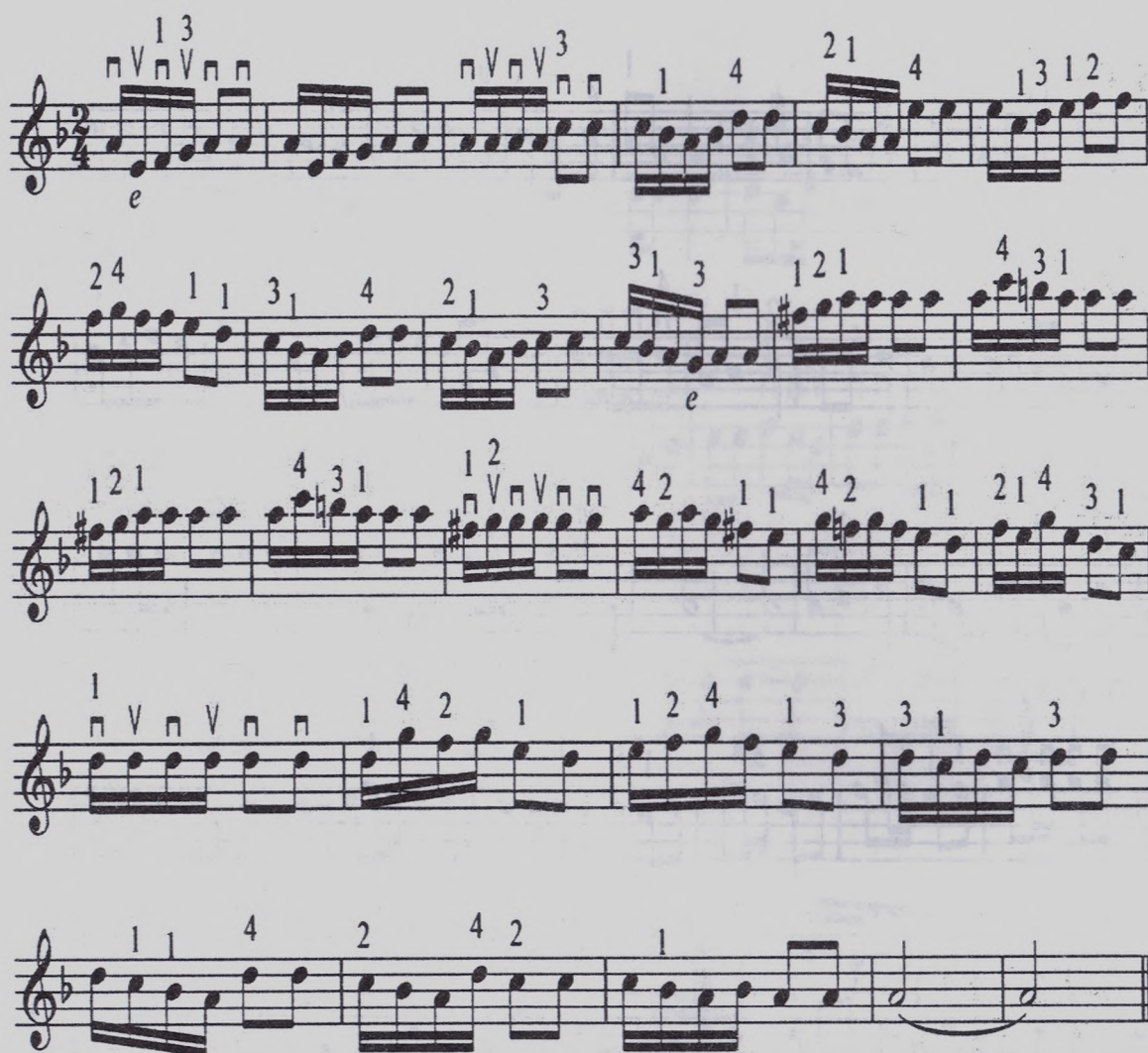
49

Shodlik sozi - Qoraqalpoq xalq kuyi²⁸. “Shodlik sozi” kuyi fa majorda yozilgan bo‘lib, asar qashqar rubobi ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olingan. “Shodlik sozi” kuyining takt o‘lchovi 2/4 bo‘lib, tezroq ijro etiladi. Asar ijro paytida tordan – torga o‘tish joylari sozandaga noqulaylik tug‘diradi. Uni engil ijro etish uchun ko‘proq mashq qilish talab etiladi.

Shodlik sozi

Allegro

Qoraqalpoq xalq kuyi

²⁸ Қорақалпоқ халқ наамалари VIII том. 321- бет.

Suygan yor - Qoraqalpoq xalq kuyi²⁹. “Shodlik sozi” kuyi re majorda yozilgan bo‘lib, qashqar rubobiga ijro imkoniyatlaridan kelib chiqib, sol minor tonalligiga transpozitsiya qilindi. “Suygan yor” kuyining takt o‘lchovi 3/4 bo‘lib, o‘rtacha tezlikda, engil, o‘ynoqi tarzda ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga mos, dinamik belgilariga e’tibor berib ijro etiladi.

Suygen yor

Allegro Qoraqalpoq xalq kuyi

p

²⁹ Qoraqalpoq xalq namalari VIII tom. 395-bet.

Terma - Qoraqalpoq xalq kuyi³⁰. "Terma" kuyi lya minorda yozilgan bo'lib, asar qashqar rubobiga moslab, ijro imkoniyatlari, jarangdorligi hisobga olingan. Kuyning takt o'lchovi 2/4 sanalishi bilan, tezroq, chaqqonroq va engil ijro etilsa, o'z nomiga munosib va jarangdor eshitiladi. Qoraqalpoq termalari cholg'u yo'llari ko'rsatilgan. Asarda (applikatura) cholg'u pardalariga barmoqlarning to'g'ri joylashuvi ko'rsatilgan belgilarga qarab ijro etiladi.

Terma

Allegro

Qoraqalpoq xalq kuyi

The musical score for "Terma" is written in 2/4 time and consists of six staves. The key signature has two sharps (F# and C#). The first staff begins with a piano (*p*) dynamic and a mezzo-forte (*mf*) dynamic. Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The score concludes with a double bar line.

³⁰ Qoraqalpoq xalq namalari VIII tom. 320-bet.

Namanganning olmasi - O'zbek xalq kuyi³¹. "Namanganning olmasi" qo'shiqq'i asosida notaga olingan. "Namanganni olmasi" kuyi lya major tonalligida bo'lib, takt o'lchovi 2/4, o'rtacha tezlikda ijro etiladi. Asarni ijro etish davomida barmoqlarni to'g'ri qo'yib, takt sanog'iga, sinkopalarni to'g'ri sanalishiga e'tibor berib ijro etiladi.

Namanganni olmasi

Allegretto

Uzbek xalq kuyi

The musical score for "Namanganni olmasi" is written in 2/4 time, lya major, and Allegretto tempo. It consists of four staves of music. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes fingerings such as 2, 1 2 4, 2 4 2 1 1, 1, 2, 4 2, 1, 1 3 1. The second staff starts with a forte (*f*) dynamic, followed by a piano (*p*) section, and then a mezzo-piano (*mp*) section. The third staff features a forte (*f*) dynamic and includes fingerings like 4 2, 1 3 1 3. The fourth staff concludes with a piano (*p*) dynamic and includes first and second endings marked 1. and 2.

³¹ Umarov Sh. Folklor cholg'u ijrochiligi. 19-bet

Tanovar - O'zbek xalq kuyi³². "Tanovar" kuyi re minorda yozilgan bo'lib, sol major tonalligiga transpozitsiya qilindi. "Tanovar" kuyining takt o'lchovi 4/4 bo'lib, engil, o'ynoqi usulda berilgan. Asar qashqar rubobiga moslanib, sozanda uchun ijro imkoniyati qulay bo'lishi hisobga olingan. Asarda (applikatura) cholg'u pardalariga barmoqlar to'g'ri joylashuvi, matnda ko'rsatilgan belgilarga rioya etgan holda ijro qilinadi.

Tanovar

Moderato

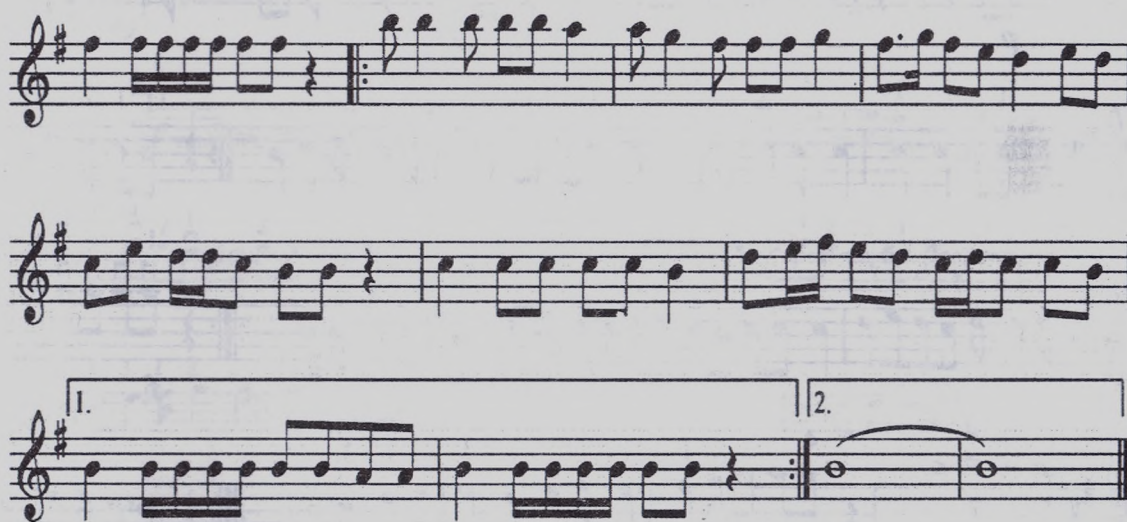
Xalq kuyi

The musical score for "Tanovar" is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music. The tempo is marked "Moderato". The score includes various dynamics: *mp* (mezzo-piano) at the beginning, *f* (forte) in the fifth staff, and *mf* (mezzo-forte) at the end. Fingerings are indicated by numbers 1-4 above the notes. There are also some special markings like "V" and "V" above notes in several staves. The melody is a single line, typical for a rubob or sazes.

³² O'zbek xalq musiqasi I tom 144-bet.

2

Azim daryo - O'zbek xalq kuyi³³. "Azim daryo" kuyi minor tonalligida bo'lib, takt o'lchovi 4/4, engil, o'ynoqi usulda berilgan. Asar qashqar rubobiga moslanib, jarangdorligi hisobga olingan. Sozanda kuy davomida takt sanog'i to'g'ri sanalishiga e'tibor berib ijro etishi talab qilinadi.

Azim daryo

Moderate

O'zbek xalq kuyi

The musical score for "Azim daryo" is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of seven staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. It includes dynamic markings *mf* and *p*, and various fingering numbers (1, 2, 3, 4). The second staff continues the melody with similar markings. The third staff includes a repeat sign. The fourth staff has a dynamic marking *f*. The fifth staff has a dynamic marking *mf*. The sixth and seventh staves complete the piece with repeat signs and a final chord.

³³ Umarov Sh. Folklor cholg'u ijrochiligi. 26-bet

Yalli jonim - O'zbek xalq kuyi³⁴. "Yalli jonim" kuyi lya minor tonalligida bo'lib, takt o'lchovi 6/8, engil, o'ynoqi usulda berilgan. Asar qashqar rubobi jarangdorligini hisobga olib yozilgan. Sozanda kuy davomida takt sanog'ining to'g'ri sanalishiga e'tibor berishi lozim.

Yalli jonim yalli

Moderato

Xalq kuyi

The musical score is written for a single melodic line in 6/8 time. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Moderato'. The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings. Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above specific notes. The piece concludes with a double bar line.

³⁴ Umarov Sh. Folklor cholg'u ijrochiligi. 28-bet

Omon yor - O'zbek xalq kuyi. "Omon yor" Farg'ona - Toshkent yo'nalishiga mansub qo'shiq bo'lib, shu asosda notaga olingan. "Omon yor" kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, jonliroq, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga juda mos va jarangdor, ijro etish usullari qulay. Asar ilk bor notaga tushirildi.

Omon yor

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for "Omon yor" is written in 6/8 time with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The score consists of six staves of music, each with specific dynamics and fingering markings.

- Staff 1 (Measures 1-7):** Starts with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. Fingering numbers 1, 2, 2, 1, 1, 1, 2, 4, 1, 2, 1, 1 are placed above the notes.
- Staff 2 (Measures 8-14):** Fingering numbers 1, 2, 4, 1, 4, 2, 1, 2, 1, 1, 2, 4, 1, 2, 1, 1 are placed above the notes. The dynamic *f* (forte) is indicated at the end of the staff.
- Staff 3 (Measures 15-21):** Fingering numbers 1, 2, 1, 1, 3, 4, 1, 1, 1 are placed above the notes.
- Staff 4 (Measures 22-28):** Continues the melodic line with various note values and rests.
- Staff 5 (Measures 29-34):** Includes a repeat sign and a *mf* dynamic marking.
- Staff 6 (Measures 35-38):** Features a first ending (1.) and a second ending (2.) marked with "1." and "2." above the staff.

Duxtari saman - Xalq kuyi. "Duxtari saman" kuyining takt o'lchovi 3/4 bo'lib, o'rtacha tezlikda ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga mos, dinamik belgilar, shtrixlarga e'tibor berib ijro etish zarur.

Duxtari saman

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for "Duxtari saman" is written in 3/4 time and consists of four staves. The key signature has two sharps (F# and C#). The first staff begins with a treble clef and a key signature of two sharps. It contains two measures of music, each with a dynamic marking of *f (mp)*. The first measure has a fingering of 1 2 2, and the second measure has a fingering of 4 2 4 2. The second staff continues the melody with a dynamic marking of *mf*. The third staff has a dynamic marking of *f (mp)* and includes a fingering of 1 2 2 2 2. The fourth staff concludes the piece with a dynamic marking of *mf* and a final measure with a fingering of 1 4 2 4 1.

Dar shahri Buxoro - Xalq kuyi. "Dar shahri Buxoro" kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, tez, engil ijro etiladi. Asar qashqar rubobiga juda mos va jarangdorligi hisobga olingan, dinamik belgilarga e'tibor berish lozim.

Dar shahri Buxoro

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for "Dar shahri Buxoro" is written in 6/8 time and consists of five staves. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes fingerings (1, 2, 4) and accents. The second staff starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and ends with a piano (*p*) dynamic. The third staff continues the melody with various fingerings. The fourth staff features a forte (*f*) dynamic. The fifth staff concludes the piece. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and various musical symbols like accents and slurs.

Aka mana donasho'rak - Xalq kuyi. "Aka mana donasho'rak" kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, o'rtacha tezlikda ijro qilinadi. Asar qashqar rubobiga mos, to'g'ri sanalishiga, ijro usuliga e'tibor berish zarur.

Aka mana donasho'rak

Allegro

Xalq kuyi

The musical score is written for a single melodic line in 6/8 time. It begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Allegro'. The score consists of six staves of music. The first staff starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes fingerings 1, 2, 4, and 2. The second staff features a forte (*f*) dynamic and includes fingerings 4, 3, 4, 1, 2, 1, and 1, 3. The third staff includes fingerings 1, 3, 1, 3, 4, 1, 2, 4, 2, 4, 1, and 1. The fourth staff includes fingerings 3, 1, 2, 4, 2, and 1. The fifth staff includes fingerings 1, 2, 4, 2, and 1. The sixth staff includes fingerings 1 and 2, and is marked with first and second endings (1. and 2.).

Dupar gazid - Xalq kuyi. "Dupar gazid" kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, o'rtacha tezlikda ijro qilinadi. Asar qashqar rubobiga mos, sozanda kuy davomida to'g'ri sanalishiga e'tibor berishi lozim.

Dupar gazid

Andantino

Xalq kuyi

7

14

20

f *mp* *mf* *f*

Qalandarat man - Xalq kuyi. "Qalandarat man" kuyining takt o'lchovi 6/8 bo'lib, tez maromda ijro qilinadi. Asar qashqar rubobiga mos, jarangdorligi hisobga olingan. Sozanda kuy davomida takt sanog'ining to'g'ri sanalishiga e'tibor berishi lozim.

Qalandarat man

Allegro

Xalq kuyi

The musical score for "Qalandarat man" is written in 6/8 time and consists of six staves. The tempo is marked "Allegro" and the style is "Xalq kuyi". The score includes various musical notations such as treble clefs, time signatures, and dynamic markings like *mf* (mezzo-forte). Fingerings are indicated by numbers 1, 2, 3, and 4 above the notes. The first staff begins with a double bar line and a repeat sign, followed by a series of eighth and sixteenth notes. The second staff starts with a second ending bracket. The third staff features a triplet of eighth notes. The fourth staff includes a first ending bracket. The fifth staff has a *mf* marking. The sixth staff concludes with a final double bar line and a repeat sign.

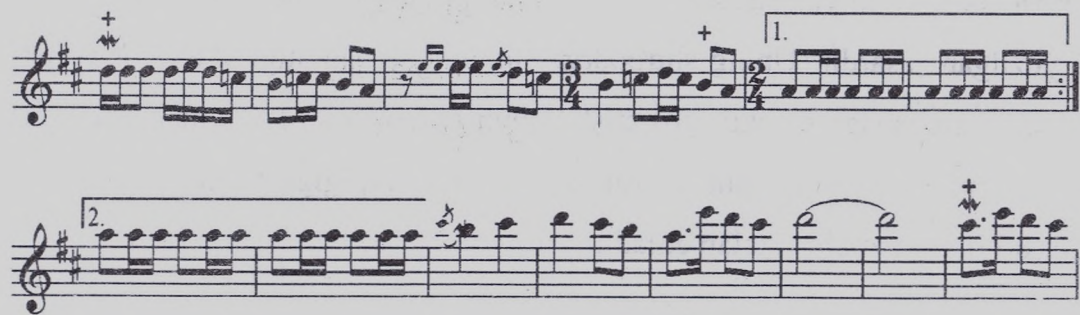
“Dilxiroj” - O‘zbek xalq kuyi.³⁵ “Toshkent - Farg‘ona” cholg‘u yo‘llarida yozilgan asar bo‘lib, xalq orasida sho‘xchang raqs uslubida ijro etilgan. Lekin ijrochilik amaliyotida rubob cholg‘ularida ham yakka talqinda ko‘p ijro etilishi kuzatiladi. Bu - asarning har tomonlama boy an‘anaga ega ekanligini bildiradi.

Dilxiroj

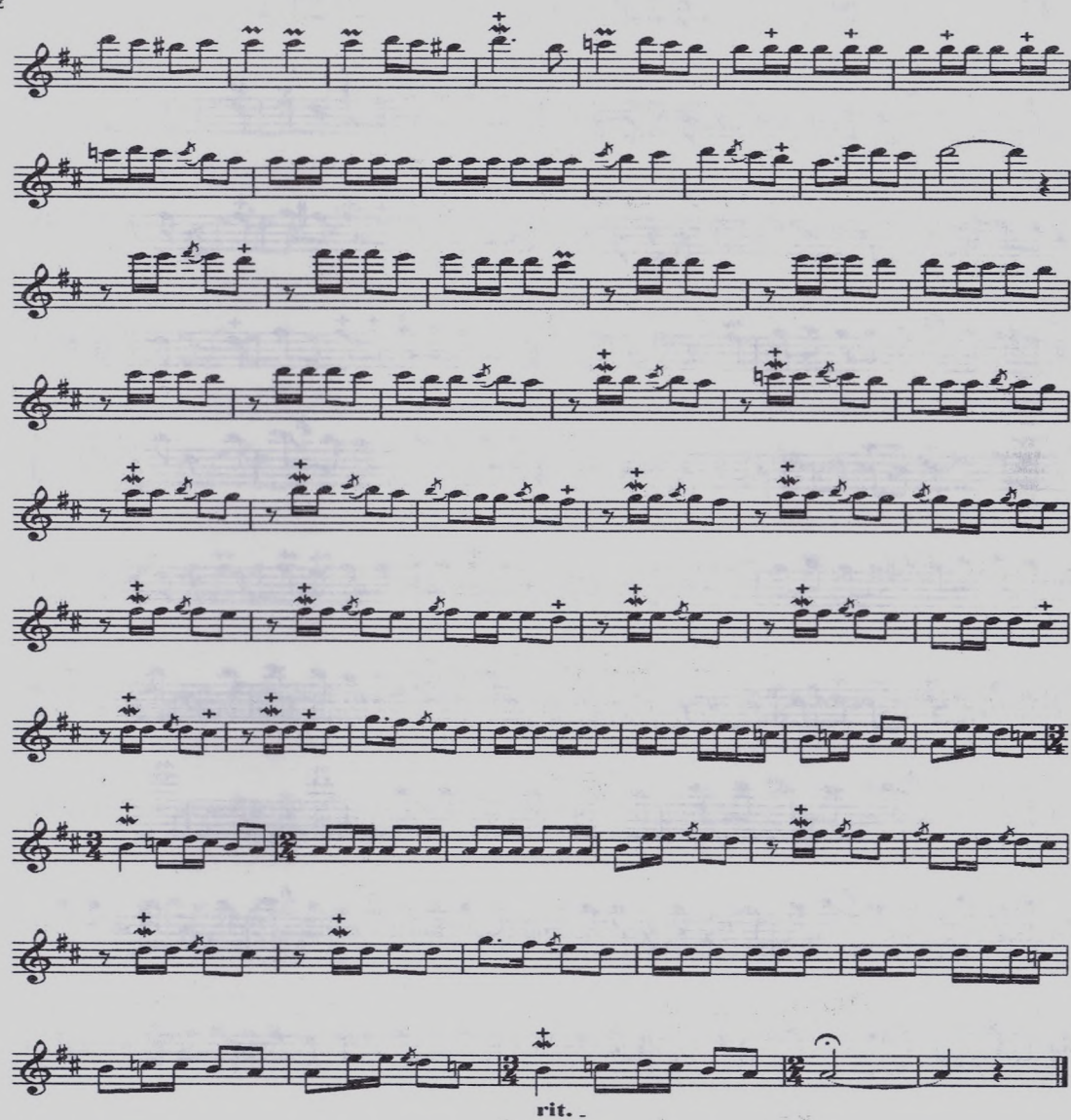
O‘zbek xalq musiqasi
Qashqar rubobiga
A. Muxamedov moslashtirdi

Allegretto

³⁵. Muxamedov A. Cholg‘u ijrochiligi. 49-bet

2

“Nazokat” - kuyi³⁶ bastakor R. Tursunov ijodiga mansub bo‘lib, sho‘xchan usulda yozilgan asardir. Uning shtrixlarga boyligi va nafisligiga e‘tibor berish lozim. Asarni me‘yoriga etkazib ijro etish uchun sozandadan katta mahorat talab qilinadi. Kuyni ijro etishda shtrixlarning uzviy bog‘liqligiga va melizmlarning ma‘nodor bo‘lishiga erishish talab etiladi.

Nazokat

R. Tursunov

O‘rtacha tez

³⁶ Muhamedov A. Cholg‘u ijrochiligi. 54-bet

“Norim - norim” - Xorazm xalq kuyi.³⁷ Nar -erkak, moda-urg‘ochi, demak erkaklar o‘yini bo‘lib, juda ommalashgan asardir. Ijrochilik amaliyotida g‘ijjak, rubob, tanbur, surnay kabi cholg‘ularda ham yakka talqinda ko‘p ijro etilishi kuzatiladi. Bu asarning har tomonlama boy an‘anaga egaligidan dalolat beradi. Kuyni ijro etishda shtrixlarning uzviy bog‘liqligiga va melizmlarning ma‘nodor bo‘lishiga erishish lozim.

Norim-norim

Allegretto

mf

³⁷ Muhamedov A. Cholg‘u ijrochiligi. 57-bet

1.

2.

“Qo‘shchinor” - O‘zbek xalq ashulasi bo‘lib, juda ommalashgan³⁸. Bu ashulani nafaqat ashula yo‘li, balki kuyi ham sevib tinglanadi. Ustozlarimiz T.Alimatov, (tanbur) R. Qosimov (ud) tomonlaridan mohirona ijro etilgan. Kuy qashqar rubobi uchun qulay qilib moslashtirildi. Ritmik yo‘nalishning bir maromda ekanligi asar ohangiga qandaydir kuychanlik kasb etadi. Kuyni ijro etishda shtrixlarning uzviy bog‘liqligiga va melizmlarning ma‘nodor bo‘lishiga erishish mqsadga muvofiq.

Qo'shchinor

Xalq kuyi

Qashqar rubobiga A.Muxamedov

Moderato

f p

mf

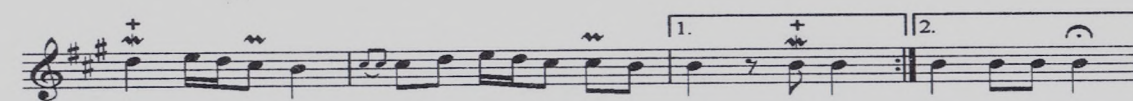
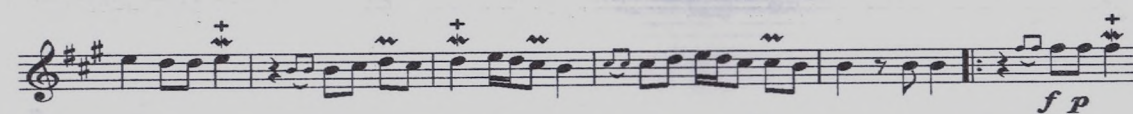
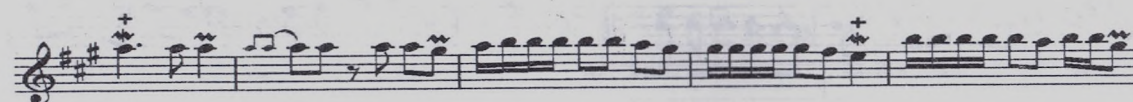
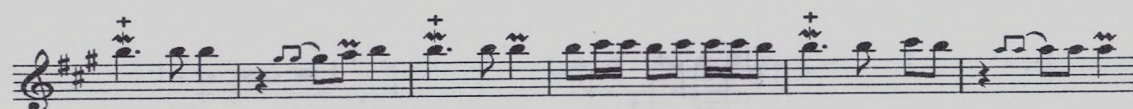
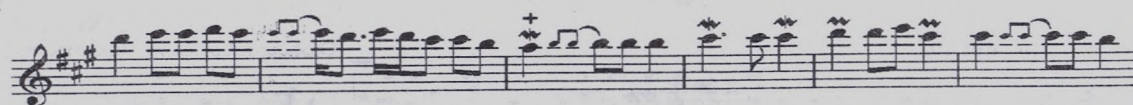
f p

f

³⁸ Muhamedov A. Cholg‘u ijrochiligi. 61-bet

2

“Gulbahor va Tanovor” – O‘zbek xalq kuyi.³⁹ “Toshkent - Farg‘ona” yo‘lidagi kuy bo‘lib, o‘zbek xalq kuyi “Tanovor” asosida ijod qilingan asardir. Asarning ommaviy ijro, ya’ni ansambl talqiniga xosligi yaqqol namoyon bo‘lib turadi. Qashqar rubobiga moslashtirishdan maqsad shtrixlarning uzviy bog‘liqligi va melizmlarning ma’nodor bo‘lishiga erishish.

Gulbahor va tanovar

O‘zbek xalq kuyi
S.Jumayev notaga olgan

Andante

³⁹ Jumayev S. Sozlar sadosi. 52-bet.

A handwritten musical score consisting of ten staves. The notation is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The time signature is 4/4. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, often beamed together. There are numerous accents (^) and some slurs throughout the piece. The first staff begins with a 4/4 time signature. The final staff includes a 'rit.' (ritardando) marking and a repeat sign with two endings, labeled '1.' and '2.'. The manuscript is written in dark ink on aged paper.

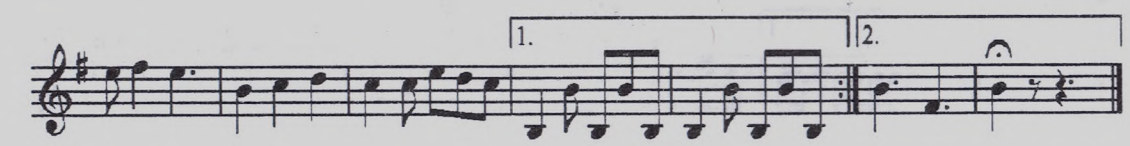
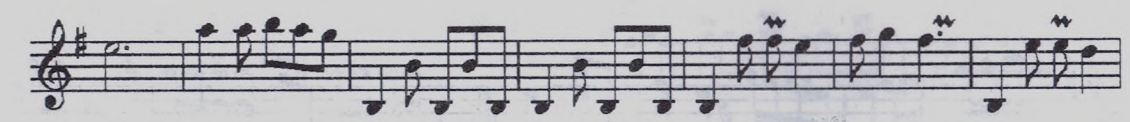
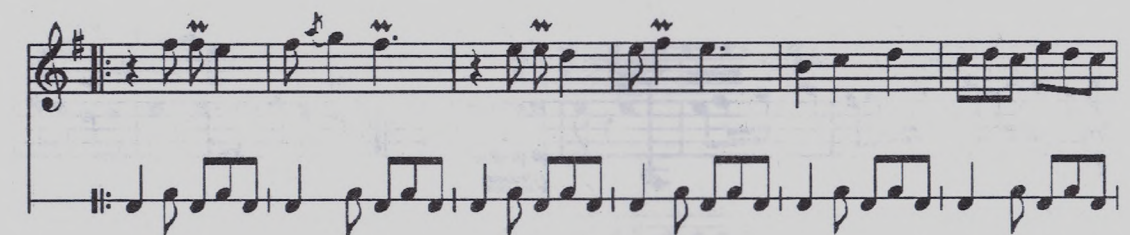
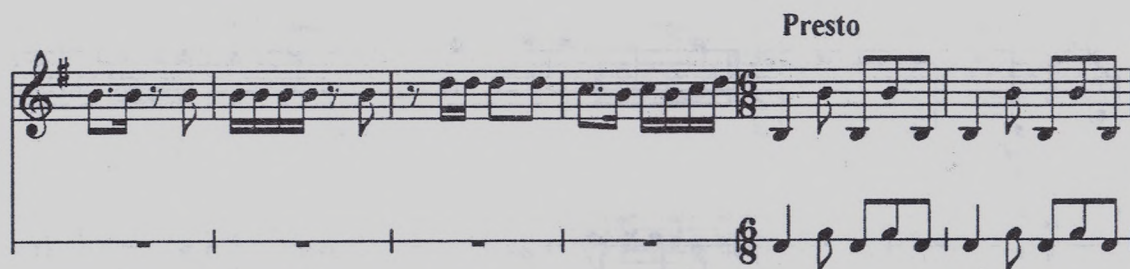
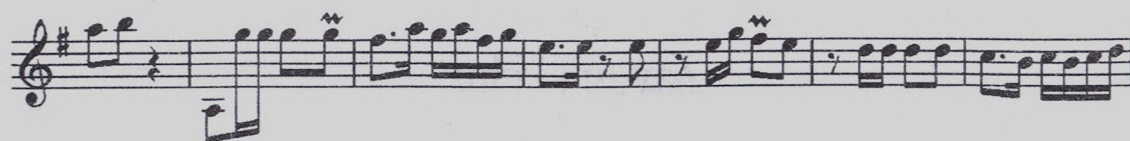
“Zavqim kelur” - kuyi bastakor M. Mirzayevning ijodiga mansub bo‘lib, ansambl talqinida ijro etilib, ushbu kuyga M. Turg‘unboyeva tomonidan raqs sahnalashtirilgan. Kuyni ijro etishda shtrixlarning uzviy bog‘liqligiga va melizmlarning ma‘nodor bo‘lishiga erishish lozim.

Zavqim kelur

M. Mirzayev

Allegretto+

The musical score for "Zavqim kelur" is written in 2/4 time and consists of five staves. The key signature has one sharp (F#). The tempo is marked "Allegretto+". The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings. The first staff begins with a *mf* marking. The second staff has a *f* marking. The third staff has a *f* marking. The fourth staff has a *f* marking. The fifth staff has a *f* marking. The score is composed of a single melodic line with various rhythmic values and articulations.

“Go‘zal tong” asari bastakor M. Mirzayev ⁴⁰ ijodiga mansub, asar ansambl uchun ishlangan va kuyga raqs sahnalashtirilgan. Kuy o‘zining sho‘xchanligi va raqsboqligi bilan ajralib turadi. Kuyni qashqar rubobiga moslashtirishda asarning jarangdor pardalari tanlandi.

Go'zal tong

Allegretto

M.Mirzayev musiqasi

⁴⁰ Usmonov Q. Boshlang‘ich rubob darsligi. 23-bet

Musical notation for a piano piece, featuring ten staves of music. The notation includes various musical symbols such as treble clefs, key signatures, time signatures, notes, rests, and dynamic markings like *f*, *mf*, and *poco rit.*. The music is written in a single system across ten staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff has a dynamic marking of *f*. The third staff has a dynamic marking of *mf*. The fourth staff has a dynamic marking of *poco rit.*. The fifth staff has a dynamic marking of *poco rit.*. The sixth staff has a dynamic marking of *poco rit.*. The seventh staff has a dynamic marking of *poco rit.*. The eighth staff has a dynamic marking of *poco rit.*. The ninth staff has a dynamic marking of *poco rit.*. The tenth staff has a dynamic marking of *poco rit.*.

Ko'chalar" - asari bastakor M.Ashrafiy⁴¹ tomonidan bastalangan ashula bo'lib, bu qo'shiq O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist M.Shamayeva tomonidan mohirona ijro etilgan. Qashqar rubobiga moslashtirishda jarangdor pardalardan foydalanildi.

Ko'chalar

Andante

M.Ashrafiy musiqasi
Qashqar rubobiga A.Muxamedov
moslashtirgan

The musical score is written for a Rubob in 2/4 time, marked 'Andante'. It consists of eight staves. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The first staff begins with a forte (*f*) dynamic and includes several grace notes (marked with 'v') and trills (marked with '+'). The second staff starts with a piano (*p*) dynamic. The third staff continues the melodic line. The fourth staff begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The fifth, sixth, seventh, and eighth staves complete the piece, featuring various musical ornaments and a simple bass line on a single staff.

⁴¹ Muhamedov A.Cholg'u ijrochiligi. 88-bet

“Umid” asarini taniqli rubobchi bastakor Sh.Nuriddinov⁴² ijro etgan. Kuy qashqar rubobida ijro etilgani uchun pardasi o‘zgartirilmadi, milliy bezaklar bilan to‘ldirildi.

Umid

SH.Nuriddinov musiqasi
Qashqar rubobiga A.Muxamedov
moslashtirgan

Moderato

⁴² Muhamedov A.Cholg'u ijrochiligi. 92-bet

A musical score for a single melodic line in G major (one sharp). The score consists of ten staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music is written in a single melodic line. The notation includes various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several dynamic markings: *f* (forte) appears on the second staff, and *mf* (mezzo-forte) appears on the eighth staff. The score includes repeat signs and first/second endings. The first ending is marked with a '1.' and the second ending with a '2.'. The piece concludes with a final cadence. There are also some small, less standard notation elements, such as a '3' above a note on the second staff and a '4' above a note on the third staff, which might indicate triplets or specific articulation.

“Oromijon” – O‘zbek xalq kuyi⁴³ bo‘lib, tanbur cholg‘usida Turg‘un

Alimatov tomonidan mohirona ijro qilingan. R. Gubaydulin tomonidan qashqar
rubobiga moslab qayta ishlangan.

Oromijon

R. Gubaydulin
Qashqar rubobiga A. Muxamedov
moslashtirgan

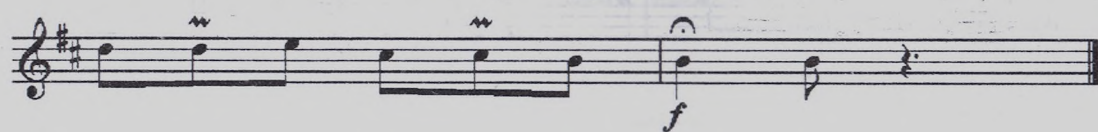
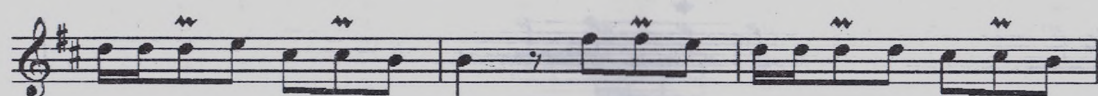
Moderato

The musical score for "Oromijon" is written for a single melodic line on a treble clef staff. The key signature is G major (one sharp, F#), and the time signature is 3/4. The tempo is marked "Moderato". The score consists of 10 staves. The first staff begins with a forte (f) dynamic marking. The second staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The third staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The fourth staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The fifth staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The sixth staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The seventh staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The eighth staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The ninth staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The tenth staff has a mezzo-forte (mf) dynamic marking. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

⁴³ Muxamedov A. Cholg‘u ijrochiligi. 94-bet

Musical score for page 82, featuring ten staves of music in G major. The notation includes various musical symbols such as slurs, accents, and dynamics. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music consists of eighth and sixteenth notes, often grouped with slurs. The second staff includes a dynamic marking of *f* (forte). The third staff features a treble clef and a key signature of one sharp. The fourth staff includes a dynamic marking of *f*. The fifth staff includes a dynamic marking of *f*. The sixth staff includes a dynamic marking of *f*. The seventh staff includes a dynamic marking of *f*. The eighth staff includes a dynamic marking of *f*. The ninth staff includes a dynamic marking of *f*. The tenth staff includes a dynamic marking of *f*.

Musical score for page 83, featuring ten staves of music in G major. The notation includes various musical symbols such as slurs, accents, and dynamics. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music consists of eighth and sixteenth notes, often grouped with slurs. The second staff includes a dynamic marking of *f* (forte). The third staff includes a dynamic marking of *f*. The fourth staff includes a dynamic marking of *f*. The fifth staff includes a dynamic marking of *f*. The sixth staff includes a dynamic marking of *f*. The seventh staff includes a dynamic marking of *f*. The eighth staff includes a dynamic marking of *f*. The ninth staff includes a dynamic marking of *f*. The tenth staff includes a dynamic marking of *f*.

GLOSSARIY

Yakka zarb - Bu zarb tovush chiqarishning eng oddiy usuli bo'lib, noxunni rubob simiga yuqoridan pastga qarata dona-dona urish bilan bajariladi.

Qo'shzarb - Bu zarb noxun bilan rubob simini yuqoridan pastga va pastdan yuqoriga bir tekisda urish bilan bajariladi.

Zarbi parron - Bunda asosiy tovushni uni oldiga turish qo'shimcha qisqa tovush bilan qo'shib (forshlag) chalish ko'zda tutiladi. Zarb qo'shimcha tovushda yuqoriga qarata va asosiy tovushda pastga qarata uriladi.

Rez - Bu zarb noxun bilan simga oldinma-ketinlik bilan past va yuqoriga tez zarb berishga (tirillatish) orqali amalga oshiriladi.

Teskari zarb - Bu zarb sinkopali ritm xarakteriga ega bo'lib 1, 4, 7 - zarblar urg'u (aksent) bilan chalinadi. 1, 3, 4, 6, 7- zarblar pastga, 2, 5, 8 - zarblar esa yuqoriga uriladi.

Bilak zarb - Bunda noxunni simlar bo'ylab yuqoridan pastga sirg'atma bilan (arpedjato) yuqoriga harakatlantirish nazarda tutiladi.

Ufori zarb - ritmi o'zbek xalq raqslari uchun xarakterli bo'lgan ritmdir. Ufor zarb asosan ikki usul bilan ijro etiladi.

Aplikatura - Ijrochilikdagi muhim elementlardan biri aplikatura prinsiplarini ongli tushunish va uni puxta o'zlashtirishdan iborat.

Intervallar - Bir vaqtda yoki ketma-ket olingan ikki tovush oralig'i interval deb ataladi.

Qochirim - oddiy va murakkab melizm.

Bezaklar - forshlag turlari.

Bitratma - trellar turlari.

Sayqal - mordentlar turlari bo'lib bitratmadan tomomila farq qiladi.

To'lqinlashtirish - (vibrator) deyarli barcha xalq cholg'ulari va ashula ijrochiligiga uchun xos.

Nolish - yarim tongacha bo'lgan o'ziga xos yirik bidratma.

Molish - barmoqni bir tovushdan ikkinchi tovushga ohista sirg'altirish usuli.

Kashish - yarim ton doirasida amalga oshiradigan bezak usuli.

Ajam - Arablardan tashqari xalqlarning musiqasi.

Bozgo'y - maqom cholg'u kuylarida (tasnif,tarje', va boshqa) o'zgarmay takrorlanuvchi kuy tuzilmasi.

Buzruk - buyuk, katta, o'n ikki maqom tizimi va Shashmaqomdagi maqomning nomi.

Gardun - falak gardishi, taqdir, qismat; "Shashmaqom" cholg'u bo'limidagi muayyan qism va doira usulining nomi.

Mushkilot - qiyinchiliklar; "Shashmaqom" cholg'u kuylari bo'limining umumiy nomi.

Tasnif - xona va bozgo'y kuy tuzilmalari asosida ishlangan mukammal shaklli cholg'u asari.

Xona - uy; nisbat tugal shaklli kuy tuzilmasi. Kuyning avji tomon rivojida muhim o'rin tutadi.

SHashmaqom - Buzruk, Rost, Navo, Dugoh, Segoh va Iroq nomlari bilan mashhur olti xil mukammal parda uyushmasi; mazkur pardalar uyushmasi va muayyan doira usullari asosida ijod etilgan cholg'u kuy va ashula yo'llari turkumi.

Saraxbor - bosh xabarlar, bosh mavzu; "Shashmaqom" ashula bo'limidagi birinchi sho'ba nomi.

Saqil - og'ir vazmin; "Shashmaqom" mushkilot bo'limidagi yakuniy qism va doira usuli nomi.

Segoh - uch joy, uch parda; o'n ikki maqom tizimidagi sho'ba, shuningdek Shashmaqom va "Toshkent - Farg'ona" uslubidagi ma'lum maqom nomi.

Suporish - topshirish maqom tarkibiy qismlarining yakunlovchi xotima qismi.

Savt - tovush, ohang, aks sado; "Shashmaqom" ikkinchi guruh sho'balaridan birining nomi.

Talqin - pand-nasihat; "Shashmaqomda" ma'lum sho'ba va doira usulining nomi.

Tarona - qo'shiq ohangi, ashula; maqomlarda asosiy aytim yo'llari (Sarahbor, Tani maqom, Talqin va b.) orasida qo'llaniladigan va bir aytimdan ikkinchi asosiy aytimga o'tishda bog'lovchi vazifasini bajaruvchi ixcham shaklli ashula, ko'proq ruboiylar bilan aytiladi.

Turk - maqom ashula yo'llarida keng qo'llaniladigan avjlardan birining nomi.

Uzzol - sakrash, pastga tushish; o'n ikki maqom va Shashmaqomida ma'lum sho'ba nomi.

Ushshoq - Oshiqlar; 12 maqomda birining nomi. Shashmaqomda mashhur sho'balaridan biri.

Rok - hindcha Raga so'zining o'zgargan talaffuzi; Buzruk maqomining ikkinchi guruh sho'bası.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. - 2017 yil 6-son.
2. I. Karimov. Yuksak ma'naviyat - engilmas kuch. - T.: Ma'naviyat, 2008. -171 bet
3. A Muhamedov. Cholg'u ijrochiligi. T.: 2015.
4. S.Jumaev. Sozlar sadosi. T.: Jahon axborot agentligi. 2001 yil. 117 bet.
5. S.Jumaev. Jamoa ijrochiligi (An'anaviy cholg'ular ansambli) O'quv qo'llanma. Toshkent, 2012. - 29 bet
6. R.Qosimov. An'anaviy cholg'u ijrochiligi. - T.: 2007.
7. X.Lutfullayev. Fol'klor yakka qo'shiq ijrochiligi. T.: Respublika metodika va axborot markazi, 2008. 79 bet
8. I.Rajabov. Maqomlar masalasiga doir. T.: O'zadabiynashr, 1963.
9. O'.Toshmatov. Folklor qo'shiqlari. T.: O'rta maxsus, kasb-hunar markazi 2003. -134 b.
10. O'zbek xalq musiqasi. I tom 1955, 496 b.
11. O'zbek xalq musiqasi. VII tom 1960. 583 b.
12. Qaroqalpoq xalq nag'malari. 1959. 396 b.
13. Sh.Umarov .Fol'klor cholg'u ijrochiligi. -T.: 2008.

MUNDARIJA

KIRISH.....	3
1-BOB. Musiqa va uning o'ziga xos xususiyatlari	5
Madaniy taraqqiyotda musiqaning o'rni	
Musiqa cholg'ulari tarixi	6
1-bob yuzasidan mustaqil ta'lim bo'yicha savollar va topshiriqlar.....	10
2-BOB. Qashqar rubobi tarixi.....	11
Qashqar rubobining tuzilishi	13
Qashqar rubobni to'g'ri ushlash va ijro etish yo'llari.....	16
Qashqar rubobini sozlash.....	17
Qashqar rubobi ijrochiligiga xos zarblar.....	17
2-bob yuzasidan mustaqil ta'lim bo'yicha savollar va topshiriqlar.....	20
3-BOB. Asarlarga qisqacha sharh	21
"Qalabandi I" xalq kuyi.....	21
"Qalabandi II" xalq kuyi.....	22
"Qalabandi III" xalq kuyi.....	23
"Ufori-qalabandi" xalq kuyi.....	24
"Ufor" xalq kuyi.....	26
"Qaydadur bilmam nigorim" xalq kuyi.....	27
"Olma pishganda keling" xalq kuyi.....	28
"Surnay o'yini" xalq kuyi.....	29
"Ganji qorabog'" xalq kuyi.....	31
"Ufori ganji qorabog'" xalq kuyi.....	32
"Qari navo" xalq kuyi.....	33
"Boysun mavrigi" xalq kuyi.. ..	35

“Lolachaga ishim bor” xalq kuyi.....	37
“Vohay bola” xalq kuyi.....	38
“Kelgin yor o‘ynaylik” xalq kuyi.....	39
“Jim-jim taka-taka” xalq kuyi.....	40
“Yaququ-yaq” xalq kuyi.....	41
“Kayvoni” xalq kuyi xalq kuyi	42
“Xa dursi” xalq kuyi	43
“O zan-zan” xalq kuyi.....	44
“Qani qani qaniey” xalq kuyi.....	45
“Bibigul” qoraqalpoq xalq kuyi.....	46
“Qiz mnoim” qoraqalpoq xalq kuyi.....	47
“Bozatau” qoraqalpoq xalq kuyi.....	48
“Bahor o‘yini” qoraqalpoq xalq kuyi.....	49
“Shodlik sozi” qoraqalpoq xalq kuyi.....	50
“Suygen yor” qoraqalpoq xalq kuyi.....	51
“Terma” qoraqalpoq xalq kuyi.....	52
“Namanganni olmasi” xalq kuyi.	53
“Tanovar” xalq kuyi.....	54
“Azim daryo ” xalq kuyi	56
“Yalli jonim yalli” xalq kuyi.....	57
“Omon yor” xalq kuyi.....	58
“Duxtari saman” xalq kuyi.....	59
“Dar shahri Buxoro” xalq kuyi.....	60
“Aka mana donasho‘rak” xalq kuyi.....	61
“Dupar gazid” xalq kuyi.....	62
“Qalandarat man” xalq kuyi.....	63

“Dilxiroj” xalq kuyi.	64
“Nazokat” xalq kuyi.	66
“Norim-norim” xalq kuyi.	67
“Qo‘shchinor” xalq kuyi.	69
“Gulbahor va tanovar” xalq kuyi.	71
“Zavqim kelur” kuyi.	73
“Go‘zal tong” kuyi.	75
“Ko‘chalar” kuyi.	77
“Umid” kuyi.	79
“Oromijon” xalq kuyi.	81
Glossariy	85
Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati.	88

SHAVKAT UMAROV

Musiqqa cholg'ularini o'rganish

(Qashqar rubobi)

“Navruz” nashriyoti

Nashriyot litsenziyasi № AI 170. 23.12.2009.

Nashriyot manzili: Toshkent, A.Temur ko'chasi, 19-uy.

Bosishga 24.07.2018 yil ruxsat etildi.

Ofset qog'ozi. Bichimi 60x84 1/8.

Times garniturasida ofset usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i 11, 5. Nashr tabog'i 11,5. Adadi 100 nusxa.

«Munis design group» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

100170, Toshkent sh., Siolkovskiy ko'chasi, 356.